

echt

magazine nationale vrijwilligersprijzen ♡ no.1 juni 2024

mens

vrijwillig

samen

belangrijk

divers

bijzonder

leerzaam

echt

omvangrijk

normaal

Hallo lezer,

Je hebt onze gloednieuwe publicatie 'Echt' in handen. Het is, net als de Nationale Vrijwilligersprijs, een viering van alles wat vrijwilligerswerk echt maakt: de rauwe verhalen, de oprechte emoties en de echte connecties die we onderweg maken. Waarom 'Echt', vraag je je misschien af? Omdat we geloven dat het goed is om te kijken naar wat mensen werkelijk beweegt om zich vrijwillig in te zetten en wat ze meemaken. Geen gelikte reclamecampagne, maar wel verhalen achter de foto's, ervaringen met soms een rauw randje, gesprekken met politici, een kijkje in het buitenland en nog veel meer.

Dus pak een kop koffie (of thee, we discrimineren niet), ga er lekker voor zitten en laat je inspireren door de verhalen die we voor je hebben verzameld. Over vrijwilligerswerk kunnen we oneindig vertellen. Laten we deze uitgave als een begin beschouwen.

Ik wil iedereen die heeft bijgedragen aan deze eerste editie onwijs bedanken. Jullie zijn geweldig en zonder jullie zou dit magazine niet mogelijk zijn geweest.

Chulah Berkowitz

Hoofdredacteur van 'Echt' en (mede)organisator van de Nationale Vrijwilligersprijs

echte

6

Rauw

Over het
echte (vrijwilligers)werk

12

V.L.N.R.

Zo denkt de politiek over
vrijwilligerswerk

17

In gesprek met Cathalijne Dortmans

Keep it simple?

32

Joris Luyendijk

Vrijwilligerswerk als bindweefsel
van de samenleving

34

Vrijwilligerswerk over de grenzen heen

39

Echt meedoen

Uit de wachtstand

Colofon

Redactie: Annemieke Dubbeldeman, Chulah Berkowitz, Mark Molenaar,
Marlou Ramaekers, Stephanie Koolen-Maas

Eindredactie: Annemieke Dubbeldeman, Chulah Berkowitz

Hoofredactie: Chulah Berkowitz

Vormgeving: Ontwerpburo Suggestie & illusie

Fotografie: Ruud de Graaf, Annemieke Dubbeldeman

51

De nieuwe directeur van
Vereniging NOV

Laila Ait Baali

inhoud

20

Nynke Vlieger

Een stem voor de
ongehoorden en een pleidooi
voor menselijkheid

22

Acht vrijwilligers, acht verhalen

het verhaal achter de foto

27

'echt'

Een film over de genomineerden
van de Nationale
vrijwilligersprijzen 2024

42

Geven in Nederland

Onderzoek vrijwilligerswerk

44

Lucas Meijs

Een gesprek over trends
in vrijwilligerswerk

48

Good Busy & Good work

Echt samenwerken tussen
non-profit en bedrijf

52

De Nationale Postcode Loterij

Ondersteuners van
vrijwilligerswerk

54

Wij zijn ...

De projecten van
Vereniging NOV

56

Van echtheid tot toekomst- dromen

Joost van
Alkemade

Rob en Angelique

Shari

Foto: Maarten Boersema

RAUW

Hard, echt, ruw... rauw. Misschien zijn dit niet de woorden waaraan je in eerste instantie denkt bij vrijwilligerswerk. De termen die meestal vallen, hebben meer een glanzend laagje. Vrijwilligerswerk is goed en wordt gedaan door trouwe mensen die het hart op de juiste plek hebben, toch?

In de waardering voor vrijwilligers, meestal uitgesproken door gezaghebbenden, lijkt het wel alsof vrijwilligers bijna buitenaards zijn met al hun goedheid. Dat vrijwilligerswerk gewaardeerd wordt is belangrijk en dat het wordt uitgesproken ook. Want iets anders is er vaak niet, behalve een – wetenschappelijk bewezen – gevoel van geluk voor mensen die vrijwilligerswerk doen. Maar net zo belangrijk is het misschien wel om serieus genomen te worden. De verhalen in dit artikel werpen een krachtig licht op de vaak onbesproken, maar onmiskenbare rauwe kant die vrijwilligerswerk kan hebben. En hoe rauw soms mooi kan zijn en in andere gevallen ronduit frustrerend. De verhalen gaan verder dan alleen de gebruikelijke lofzang op vrijwilligers en hun altruïsme. Ze gaan over de ervaring van echte mensen, gevormd door de confrontatie met kwetsbaarheid, conflicten, muren en leven en dood. Door deze verhalen wordt duidelijk welke inzet er nodig is om tot resultaten te komen die ertoe doen.

Niet enkel rozengeur en maneschijn

Dat vrijwilligerswerk niet alleen maar rozengeur en maneschijn is, weten ook Rob en Angélique. Al is dat in hun geval wellicht toevallig wél een beetje een roze-wolk-verhaal. Ze ontmoetten elkaar namelijk in een hospice, waar ze beide vrijwilliger waren, en werden verliefd. Wie aan terminale zorg denkt, zal wellicht denken aan plekken met een beladen sfeer vol mensen met een zwaar gemoed. Voor de Haagse Angélique en Rob voelt dat niet zo. Hoewel de aanleiding Rob's kennismaking met het hospice wel degelijk zwaar was. "Mijn vrouw werd destijds ernstig ziek en er was geen vooruitzicht op genezing. Na een periode van pieken en dalen, ging de zorg thuis niet meer en kwamen we bij het Jacobshospice. Ik had er nog nooit

van gehoord, maar het bracht echt verlichting voor ons allemaal. In plaats van intensief zorgen, konden we er nu gewoon echt voor mijn vrouw zijn." Een aantal jaar nadat zijn vrouw was overleden meldde hij zich wederom bij het Jacobshospice, ditmaal als vrijwilliger. "Voor mij was het een heel fijne plek met zoveel goede herinneringen, dat ik me er graag voor wilde inzetten." Angélique is zich na haar tijd in het hospice gaan inzetten bij een organisatie die vrijwilligers lokaal verbindt aan mensen die terminaal ziek zijn en in hun eigen huis verblijven. "Eens in de zoveel tijd word ik aan iemand gematched en dan kom ik daar een aantal dagen over de vloer en heb ik aandacht voor die ene persoon.

Vinden ze het niet zwaar om steeds op een plek te zijn waar de dood aanstaande is? Angélique vindt van niet. "Mij heeft het inzetten voor terminaal zieke mensen juist meer zorgeloosheid gebracht. Als je geconfronteerd wordt met hoe het leven ook ineens voorbij kan zijn, ben je sneller geneigd om je niet druk te maken over futiele zaken." Voor Rob bracht het hospice twaalf jaar geleden de nodige verlichting voor hem en zijn vorige vrouw. "Ik zie nu vanuit het perspectief van een vrijwilliger hoe de hulp wat van de zorgen kan wegnemen bij de gast en familieleden. Als ik een glimlach zie en besef dat ik in zo'n kwetsbare fase dicht bij mensen mag komen en nu zelf verlichting kan geven, geeft me dat veel voldoening." Angélique beschouwt zichzelf als een voorbijganger die tijdelijk aanwezig is op het moment dat het nodig is. "Ik weet dat als ik met iemand kennismak, het meteen het begin is van het afscheid, er ontstaat geen hechte band, dat maakt het minder zwaar. Het is natuurlijk wel moeilijk om te zien hoe familieleden en vrienden afscheid moeten nemen van iemand, maar verlies zonder

pijn bestaat niet. Het betekent alleen maar dat er ook liefde is en dat is mooi."

De keiharde realiteit

Een appeltaart bakken. Dat is wat Shari doet als ze even haar hoofd wil legen. Net als Angélique en Rob, kijkt ook Shari niet weg van de zaken in het leven die wat minder glimmend zijn. Als aanspreekpunt voor vrouwen achter Haagse ramen, heeft ze niet de meest luchtige vrijwilligersjob. Nu wil het geval dat Shari van nature de meer complexe zaken van het leven opzoekt en van huis uit heeft meegekregen voor anderen te zorgen. Dus als vrijwilliger bij De Haven is ze goed op haar plek. Bij De Haven kijken vrijwilligers om naar vrouwen in de seksindustrie. De vrouwelijke vrijwilligers gaan outreachend te werk: lopend door de straten kijken ze wie behoefte heeft aan een praatje. "Sommige vrouwen kijken weg, uit angst met ons gezien te worden en anderen kijken juist uit naar onze komst." Van de oma die haar kinderen wil laten studeren tot de jongedame die een bruiloft wil bekostigen: Shari ziet alle motivaties voorbijkomen om dit werk te doen. "Het liefst zou ik willen dat niemand zijn lichaam zou hoeven verkopen, maar zolang het gebeurt wil ik er zijn voor ze. Van vrouw tot vrouw. Hart tot hart." Voor veel vrouwen is een praatje met Shari en haar collega's een lichtpuntje. "Veel mensen hebben door de Amsterdamse Wallen een rooskleurig beeld van de prostitutie. Hier in Den Haag is de keiharde realiteit te zien: voor een klein deel van de vrouwen is het een bewuste, vrijwillige keuze, maar voor een veel grotere groep is er sprake van een (nood)gedwongen situatie." Het is aan Shari om niet te oordelen. "Ik wil er gewoon zijn, maar wat ik zie, zeker als ik vermoed dat er sprake is van een niet-vrijwillige situatie, doet natuurlijk wel pijn." >>

Xavi

Als vrouwen zoals Shari niet hun nek zouden uitsteken, zou er een diepe kloof ontstaan in de ondersteuningsstructuur voor vrouwen in de seksindustrie. Het werk dat Shari en haar collega's doen gaat om het bieden van een veilige haven, een oase van begrip in een wereld die vaak hard en meedogenloos is. Het vergt een hart dat open staat, klaar om zonder oordeel te luisteren naar de verhalen en worstelingen van sekswerkers. Tegelijkertijd moet je ook stevig genoeg in je schoenen staan om niet meegezogen te worden in de problemen van anderen. Het is een balans vinden tussen empathie en afstand.

Een valkuil voor veel professionals in deze sector is het willen redden van mensen. Ook als vrijwilliger is het beter niet de reddende engel te willen uithangen. Hoe verleidelijk het ook is soms om in te grijpen, meestal werkt het contraproductief.

Belangrijk is ook het vermogen om ruimte te bieden en niet alleen een luisterend oor te zijn, maar een luisterend wezen. Luisteren doe je dan door af te stemmen met al je 'kanalen'. Je huid, krijg je kippenvel? Je haren, gaan je nekharen overeind? Je binnenste, voel je ergens spanning, in je buik bijvoorbeeld? Je pikt dan de subtiele signalen op en leest de onuitgesproken verhalen achter de woorden. Soms is horen wat er niet

gezegd wordt net zo belangrijk als wat er wel gezegd wordt. 'Er gewoon zijn voor een ander' betekent een veilige haven bieden waarin ze zichzelf kunnen zijn, zonder oordeel, zonder druk om te veranderen. Het is een krachtige vorm van steun die niet gebaseerd is op actie, maar op aanwezigheid. Het is een kunst die maar weinigen echt beheersen, maar voor vrouwen zoals Shari is het een tweede natuur geworden, een manier om zwaarte ietwat te verlichten.

Meer zelfstandigheid en zelfredzaamheid

Wat gebeurt er als de hiervoor genoemde vrijwilligers zich niet zouden inzetten? Het antwoord is simpel, maar ook pijnlijk: dan is er niet de aandacht voor de mensen waar zij naar omkijken. Sinds de participatiesamenleving haar intrede maakte, is er een groeiende afhankelijkheid van informele zorg en vrijwilligerswerk. Terwijl de verwachtingen voor zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid toenemen, worden mensen geconfronteerd met de harde realiteit van het moeten vullen van gaten in ondersteuning en zorg, soms met beperkte middelen en expertise. Het kan een intense ervaring zijn om geconfronteerd te worden met de complexiteit van de behoeften van anderen, terwijl ze tegelijkertijd worstelen

met de eigen grenzen en beperkingen. Bovendien legt de groeiende vraag naar informele zorg en vrijwilligerswerk een extra last op verschillende groepen die al onder druk staan door sociale en economische uitdagingen. Deze dynamiek legt de patronen van ongelijkheden en kwetsbaarheden in onze samenleving bloot. En dat is de rauwe kant van dit verhaal die meer gezien en gehoord mag worden. Het sociale domein is een van de plekken waar steeds meer zelfstandigheid en zelfredzaamheid van burgers wordt verwacht.

In Amsterdam Zuidoost, een sociale, levendige buurt waar helaas ook geweldsincidenten voorkomen, is het goed dat de zestienjarige Xavi zo'n betrokken burger is. Het is een plek waar vrijwilligerswerk niet iets is waar je 'even' naartoe gaat, maar een geïntegreerd onderdeel van het leven. Want op het moment dat hij zich echt onveilig voelde in zijn eigen buurt, besloot Xavi dat het tijd was voor actie. Voetballen voor veiligheid, dat wilde hij doen en met hulp van zijn vader kwam er een stichting die allerlei activiteiten ontplooit voor jongeren. Want als je samen speelt, heb je in elk geval geen tijd voor kattenkwaad, beredeneerde Xavi. Onder het motto 'be good 4 your hood' organiseren Xavi, zijn vader en andere buurt-

bewoners toernooidagen, clinics, workshops en informatieavonden. “De jongeren vinden het leuk en er ontstaan verbindingen. Naast sporten is er ook altijd een thema. Zo hadden we het een keer over veiligheid en kwam de politie langs om het een en ander te vertellen en een balletje mee te trappen. Een andere keer waren de scheidsrechters oudere jongeren uit de wijk, die wat vertelden over dingen ze hadden meegemaakt. We hebben het ook over bodyshaming gehad en bedenken steeds weer nieuwe dingen waarmee kinderen en jongeren bezig zijn. We laten ze ook meedenken, dat is belangrijk, dan kunnen ze zelf kiezen waar we het over gaan hebben.” De vader van Xavi ziet dat het initiatief van zijn zoon een behoorlijke steen bijdraagt tot verandering en verbetering van de buurt. “We zitten als verbinder tussen de leef- en systeemwereld en dragen een behoorlijke steen bij om de kloof tussen die twee te dichten. Beide kanten zien steeds meer in dat we nu meer dan ooit vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen moeten werken. Het aantal actieve jongeren én ouderen neemt toe. Je ziet dat steeds meer buurtgenoten zich bij Xavi en de andere mensen van de club melden om ook dingen te ondernemen of komen vragen bij wie ze moeten zijn met bepaalde problemen.”

Toegenomen regeldruk

Xavi's initiatief biedt een sprankje hoop in een buurt gekenmerkt door uitdagingen. Zijn verhaal is een van de voorbeelden van hoe, meer positief bekeken, de lacune in welzijn burgers inspireert tot hele mooie initiatieven. En daar bundelen zich ook hoop, kracht, toewijding en solidariteit van vrijwilligers. Ook mooi dat een overheid dit soort initiatieven stimuleert en faciliteert. Hoewel een overheid nog beter zou kunnen samenwerken met informele verbindende leiders zoals Xavi en zijn vader, zoals beweerd wordt in een recent artikel van Robin Uitham op socialevraagstukken.nl. De auteur stelt dat beleid vaak opgesteld wordt door mensen die niet of nauwelijks problemen hebben. Hoe weet je als beleidsmaker of je het juiste doet? De kloof tussen beleidsmakers en mensen die iets willen betekenen voor hun leefomgeving kan leiden tot frustraties.

Eén van de zaken waar vrijwilligers steeds meer tegenaan lopen is de is de groeiende complexiteit van de regelgeving waaraan vrijwilligersorganisaties moeten voldoen en het daarmee samenhangende tekort aan bestuursleden. Dit heeft als resultaat dat zittende bestuursleden langer blijven doorgaan of dat organisaties zelfs opgeheven worden. Elk jaar lijkt de berg wettelijke voor-

schriften over privacy, belastingen, arbeidsrecht en veiligheid alleen maar hoger te worden. Denk aan het UBO-register, de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen, de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme. Het naleven van deze regels kost veel tijd en middelen van organisaties die vaak al beperkt zijn. Denk aan het opzoeken van informatie, het implementeren van vereisten en het bijhouden van veranderingen in de wetgeving. Deze groeiende regeldruk leidt tot gevoelens van overweldiging en ontmoediging bij huidige bestuursleden, waardoor hun motivatie om nieuwe leden te inspireren om bestuurslid te worden afneemt. Dit leidt tot een tekort aan bestuursleden, wat het vermogen van organisaties om effectief te functioneren en hun missie te vervullen, in gevaar brengt.

Bestuursperikelen

Iemand die alles weet over bestuursperikelen is Gerard van Broekhuijsen. Na vijftig jaar allerlei soorten vrijwilligerswerk gedaan te hebben, is hij een onuitputtelijke bron van verhalen. Leuke, maar ook minder fijne. “Ten opzichte van vroeger valt zeker de toename van regels op. Verstikking soms wel zou ik zeggen. Omdat er steeds meer eisen >>

Soepie Doen!

en regels komen, wordt het lastiger om als bestuur je werk te doen. Ik zit bijvoorbeeld in een lokaal Comité 4 en 5 mei, waar we jaarlijks een herdenking en feest neerzetten met een paar mensen. Op een gegeven moment kwam er op Europees niveau meer toezicht op fraude binnen organisaties. Het comité moest daarom een stichting worden, maar niet alle vrijwilligers wilden tekenen voor formele verantwoordelijkheid. Ook kwamen er hoge notariskosten bij die voor zo'n kleine organisatie bijna niet te dragen zijn. Dat is voor mij een voorbeeld van hoe een regel die wellicht voor grotere clubs verstandig is om in te stellen, maar die een klein clubje om zeep kan helpen. Zonde!" Er mag wat Gerard betreft meer besef komen voor wat een vrijwilliger is: iemand die zich vanuit een passie ergens voor inzet en die moet je het niet moeilijk maken. Ook binnen besturen mag er meer aandacht komen voor de vrijwilligers van hun organisatie. "Zeker besturen die al wat langer bestaan en waarin weinig verversing heeft plaatsgevonden, kunnen nog wat rigide denken. Ze zien vrijwilligers als vanzelfsprekend. Ik heb meegemaakt dat ik bij een lokaal festival opperde dat de vrijwilligers ook best konden worden uitgenodigd voor de sponsorborrel, maar het bestuur zag dat helemaal niet

zitten. Waarom niet, vraag ik me dan af? Het zijn allemaal mensen die zich in hun vrije tijd inzetten voor de maatschappij, daar moet je dankbaar voor zijn en waarderen." Ook mensen die profiteren van het werk van vrijwilligers, zoals ouders met kinderen op een sportvereniging, zouden meer oog mogen hebben voor de inzet, vindt Gerard. "Je betaalt voor de lessen, de faciliteiten, maar het is geen opvang. De trainer staat daar in zijn eigen tijd. Het is een vereniging, dus dan doe je dingen samen, zoals rijden naar wedstrijden en eens in de zoveel tijd een bardienst draaien. Maar ja, dan moet je niet eerst vijf diploma's moeten halen voordat je achter de bar mag staan, want dan werp je een enorme drempel op voor iemand om bij te dragen." Daarmee zijn we terug bij de regels: dat mag minder en tegelijk moet er meer waardering zijn. Dat zou de wereld van vrijwilligerswerk en besturen aantrekkelijker maken, aldus Gerard.

Zicht op mensen

Voor Greet zit de waardering 'm in de dankbaarheid. Haar initiatief laat zien hoe vrijwilligers op lokaal niveau echt een belangrijke verbindende rol kunnen hebben. Elke maandagavond en woensdagmiddag komen in het Waterkwartier in Nijmegen meer dan

dertig alleenstaande oudere wijkbewoners samen eten. Greet Rijnders is de drijvende kracht achter het initiatief 'Soepie doen'. Samen met een aantal andere vrijwilligers maakte ze een maaltijd op maandag en soep op woensdag. "Naast de maaltijden organiseer ik samen met weer andere vrijwilligers ook nog rommelmarkten, een multicultureel festival, filmmiddagen en nog heel veel meer." Greet merkt dat vooral aan de maaltijden behoefte is. "Al een uur voordat het eten geserveerd wordt, komen mensen al. Het zijn bijna altijd dezelfde mensen die aanwezig zijn en er wordt veel gelachen. Ik heb vanwege de frequentie ook wel zicht op hoe het met mensen gaat. Als ik iemand een paar keer niet zie, dan ga ik even bellen om te kijken of iemand in orde is. En als een buurtgenoot ziek blijkt te zijn, dan ga ik langs met een bloemetje." Voor Greet is het soms weleens lastig, want niet iedereen is altijd vriendelijk, zeker als er dementie om de hoek komt kijken. Ook is het wel wat veel soms, met haar 71 jaar, om de spil van de wijk te zijn. Ondanks dat Greet zelf bescheiden is over haar rol en echt wil benadrukken dat ze dit niet zou kunnen zonder de andere vrijwilligers, is wel duidelijk dat ze een verbindende rol heeft. Mocht zij eens stoppen met het organiseren en vragen hoe het

Rob en Wim

met mensen gaat en niemand neemt haar rol over, dan zal de eenzaamheid van een aantal mensen zeker toenemen. Ze is er wel bang voor, dat zoiets gaat gebeuren zodra ze stopt. "Misschien ga ik daarom ook wel door ja, ik doe het echt voor de ander. Als ik zie hoe mensen genieten van het eten en elkaars gezelschap, dan voel ik dankbaarheid."

Verbinding

Elkaar zien, in gesprek gaan: het zorgt voor verbinding. In een samenleving waarin groepen soms lijnrecht tegenover elkaar lijken te staan, is dat zeker geen overbodige luxe. De verbinders zijn meer dan ooit nodig. Het zijn mensen die zorgen voor ontmoetingen, goede gesprekken en aandacht voor elkaar en elkaars blik op de wereld. Een verbinder zijn vergt ook wijsheid en moed, omdat je vaak te maken krijgt met hoogoplopende emoties.

Een mooi voorbeeld hiervan zijn Wim en Rob. Zij zijn verbinders als het gaat om de kwestie wolf. In een paar jaar tijd zijn ze van vier naar veertig vrijwilligers gegaan die zich inzetten voor wandelingen, educatie en het vinden van sporen van het dier dat bij mensen heel wat emoties oproept.

De mannen kwamen met elkaar in con-

tact via social media. Na de komst van de wolf in Nederland, raakte Wim verzeild op wat facebookgroepen en zag daar vooral mensen met tegengestelde meningen over de komst van de wolf. Van laten gaan tot weggagen, hij zag het allemaal voorbijkomen. "Dat beest is nog maar zo kort hier, wat weten we er eigenlijk van? Ik miste de onderzoekende blik die ik zelf had. Uiteindelijk kwam ik Rob tegen en heb hem een berichtje gestuurd. Hij bleek er net zo in te staan als ik: met een open blik, onderzoekend. Twee andere mensen hebben toen de Werkgroep Wolf Nederland opgericht en wij zijn aangehaakt." Het is dezelfde social media waarop Wim de meest extreme uitingen voorbij ziet komen. "Het zijn dingen waarvan je je afvraagt hoe mensen erbij komen het allemaal te zeggen. Allerlei erge verwensingen, maar ook heel veel desinformatie. Dat is tot de politiek aan toe trouwens. Onze werkgroep wil juist zorgen dat er zo vreedzaam mogelijk samengeleefd kan worden met de wolf. Dus we kijken onder andere naar onderzoeken en zorgen voor voorlichting." De toon die sommige mensen aanslaan, is de werkgroep niet ontgaan. "We hebben wel meegemaakt dat mensen dreigden om bij onze lezing 'langs te komen'. Op zo'n moment hebben we contact

met de politie. Ook vonden we het goed om een psycholoog in te huren om onze vrijwilligers meer te leren over angst. Waarom roept de wolf angst op bij mensen en hoe kun je ermee omgaan? Rob en Wim hebben zelf een dikke huid en kunnen er goed mee omgaan dat het er omtrent 'hun' wolf zo pittig aan toe kan gaan. "We nemen het niet persoonlijk, maar het is natuurlijk wel jammer dat het zo gaat."

Noodzakelijke inspanning voor een betere wereld

Vrijwilligerswerk mag dan wel geprezen worden als een daad van altruïsme en empathie, maar achter de schijnbaar lieflijke façade schuilen ook rauwe realiteiten. Het is een wereld waarin vrijwilligers te maken kunnen hebben met de minder makkelijke zaken van het leven. Ze worden geconfronteerd met complexe regelgeving en toenemende druk, maar ondanks deze uitdagingen blijven ze zich inzetten, omdat ze geloven in verandering, hoop en solidariteit. Vrijwilligerswerk is niet alleen rozengeur en maneschijn, het is een krachtige, soms rauwe, maar altijd noodzakelijke inspanning om de wereld een beetje beter te maken. ♥

V.L.N.R. zo denkt de politiek over vrijwilligerswerk

Ons land telt rond de zeven miljoen vrijwilligers. In allerlei sectoren zijn ze actief: van sport tot zorg en van natuur tot cultuur. Samengebracht onder één coördinerend bewindspersoon, te weten demissionair staatssecretaris van Ooijen (Christenunie) van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. We spraken hem en verschillende politieke partijen over hun visie op en ideeën over vrijwilligerswerk in Nederland.

Van Ooijen heeft een coördinerende, overkoepelende rol wat betreft het vrijwilligersbeleid. "Het belangrijkste uitgangspunt bij wat we doen, is het waarderen van vrijwilligerswerk. Daar begint onze manier van denken. Waarderen is met name het weg-nemen van knelpunten en zorgen voor voldoende financiële ruimte voor vrijwilligersorganisaties om uit te voeren waarvoor ze in het leven zijn geroepen. Met die blik kijken we naar wat er beter kan voor alle mensen die vanuit een intrinsieke motivatie bereid zijn om een deel van hun tijd te investeren in anderen en de maatschappij."

Regeldruk en risico's

Een van de meest concrete knelpunten momenteel is de regeldruk. Het is echt iets van deze tijd, ziet Van Ooijen. "Het weerhoudt mensen ervan om zich aan te melden als vrijwilliger en dus is het moeilijker om nieuwe mensen te vinden. De regeldruk ligt onder andere ten grondslag aan de toename van meer risicomijdend gedrag. Als overheid en samenleving accepteren we minder risico's dan we in het verleden deden. Op zich is dat iets moois, want je voorkomt meer kans op problemen. Aan de andere kant is het niet mogelijk om alle risico's uit te gummen. De vraag is dan hoeveel risico's we als samenleving bereid zijn te accepteren om de vrijwilligersorganisaties te kunnen laten functioneren? Ik vind dat we moeten kijken naar hoe vrijwilligers op een lichtere manier kunnen voldoen aan bepaalde regels. Dat we bijvoorbeeld niet de meest zware

toepassing kiezen voor die organisaties. Neem als voorbeeld de wet ter voorkoming van witwassen. De vraag is of je echt tot de laatste punten en komma's moet proberen alle risico's uit te sluiten? Of kunnen we bij vrijwilligersorganisaties af met een algemene toets die de grootste risico's uitsluit en zijn we als politiek en maatschappij bereid om een klein restrisico te accepteren? Dat soort keuzes kunnen we maken."

Rol voor de gemeenten

De jaarlijkse gemeentelijke subsidiemolen is ook iets wat van Ooijen graag anders zou zien. "Nu hebben vrijwilligersorganisaties te maken met lopende subsidies die elk jaar opnieuw aangevraagd moeten worden. Dat kost veel tijd kost en daardoor is het lastig om langetermijnplannen te maken. Een meerjarige subsidie zou beter zijn. Ook als er naast vrijwilligers betaalde medewerkers zitten bij een organisatie, is het heel onzeker als je niet weet of je het jaar erna nog subsidie krijgt. De bestaanszekerheid is onzeker en dat komt de missie niet ten goede."

Wat ook beter zou kunnen, is de afstemming tussen de overheid en fondsen. "Ik doe een oproep aan wethouders en gemeenten om het gesprek aan te gaan met fondsen om hierin samen op te trekken. Nu gebeurt het vaak dat de twee naar elkaar kijken, omdat ze vinden dat iets bij de ander hoort. Dan wordt er naar elkaar gewezen, omdat niemand de moed heeft om te zeggen dat ze iets niet zien zitten. Wees daarin dan ook

duidelijk naar organisaties toe. Dat scheelt frustratie."

In de toekomst

Iets wat onveranderd positief is en waar van Ooijen trots op is, is de vrijwilligerscultuur in Nederland. "We zijn echt een vrijwilligersland. In het buitenland zijn mensen vaak vooral in hun sociale omgeving actief. In Nederland is dat breder. Ondanks dat het wat lastiger is om vrijwilligersvacatures in te vullen, zie ik dat we nog steeds kunnen putten uit een enorm arsenaal aan mensen die bereid zijn zich voor een ander in te zetten, ook als ze iemand niet kennen." Kijkend naar de toekomst ziet van Ooijen drie ontwikkelingen die zullen doorzetten en waar ook een rol voor de overheid is weggelegd. "Ik voorzie dat we steeds meer op actualiteiten moeten insprijngen. Er gebeuren altijd dingen die je vooraf niet weet. Dat hebben we de afgelopen jaren ook gezien met corona, overstromingen in Limburg en de oorlog in Oekraïne. Ook daar zullen vrijwilligers bij nodig zijn en die zullen er zeker zijn, want we zagen bij eerdere gebeurtenissen dat die altijd klaarstaan als het nodig is. Daarnaast zien we een verdergaande mate van variabel vrijwilligerswerk ten opzichte van vast vrijwilligerswerk. Mensen committeren zich sneller aan een concrete rol of afgebakende periode. Het zal flexibeler worden in z'n aard. Dat vraagt aanpassingen om ervoor te zorgen dat we met de inzet van vrijwilligers de boel draaiende kunnen houden. Het derde wat ik verwacht, met name op het gebied >>

van zorg en welzijn, is dat er een steeds grotere druk op vrijwilligersorganisaties komt te liggen, vanwege de participatiesamenleving en de toegenomen zorgvraag. Dat gaat denk ik zorgen voor een nieuwe flow van experimenten en initiatieven op dat gebied van vrijwilligerswerk.”

De huidige toegenomen regeldruk en de te verwachten ontwikkelingen in de nabije toekomst brengen verplichtingen van de overheid met zich mee, vindt de demissionair staatssecretaris. “Je kunt als overheid natuurlijk niet verwachten dat vrijwilligers meer taken gaan uitvoeren en aan meer

regels moeten voldoen, zonder dat er iets tegenover staat aan steun. Dus als je als overheid de stelling hebt dat ergens een rol voor vrijwilligers is weggelegd, dan zul je zelf ook moeten laten zien dat je bereid bent te kijken naar de knel- en verbeterpunten. Dat is dus waar we continu mee bezig zijn.” ♥

Wat zeggen de partijen?

We hebben ons best gedaan om bewindslieden en woordvoerders van PVV, VVD, D66, GroenLinks-PvdA, BBB, NSC en CDA te spreken te krijgen. In het geval van de laatste vier partijen is dat gelukt, maar van de andere partijen hebben we helaas niemand kunnen spreken. Voor die partijen geldt dat we weergeven wat ze in hun verkiezingsprogramma vermelden over vrijwilligerswerk.

Gelijke waardering

Van de BoerBurgerBeweging (BBB) spraken we Caroline van der Plas. Dat Nederland niet zonder vrijwilligers kan, is voor Caroline duidelijk. “De maatschappij kan eigenlijk niet draaien zonder vrijwilligers. Als zij allemaal zouden stoppen, dan zou een deel van de maatschappij tot stilstand komen. Ik denk dat dit besef er bij veel mensen niet zo is en dat het voor veel mensen vanzelfsprekend is dat ze vrijwilligerswerk doen.”

Caroline van der Plas, lijsttrekker BoerBurgerBeweging

Uit het partijprogramma valt op te maken dat BBB vindt dat de waardering voor mensen die een actieve bijdrage aan de maatschappij leveren, zoals een vrijwilliger, gelijk moet zijn aan de waardering van mensen met een betaalde baan. “Als alle vrijwilligers in Nederland een dag niks zouden doen, zul je de waarde van vrijwilligerswerk zien. Daarom moet je ook vrijwilligers net zo behandelen als mensen met een betaalde baan. Bijvoorbeeld in een ziekenhuis zijn er naast verpleegkundigen vaak ook vrijwilligers aanwezig. Zij zorgen voor geestelijke ondersteuning, zoals een praatje maken met een patiënt, wat ook goed is voor iemand. Zo’n vrijwilliger moet je dan wel serieus nemen en gelijkwaardig behandelen, want die doet ook belangrijk werk.” BBB ziet daarom graag een goede ondersteuning ten behoeve van vrijwilligerswerk in Nederland. “Je moet het mensen niet al te moeilijk maken. Dat een vrijwilligersvergoeding voor sommige groepen als inkomen telt, is bijvoorbeeld gewoon jammer. Daar proberen we nu wat aan te doen.”

Sociale verbinding

Ook kan er ondersteuning zijn in de vorm van het aanbieden van scholing aan vrijwilligers via gemeenten. Caroline geeft aan graag op de professionaliteit van vrijwilligers te vertrouwen. “Ze hebben een belangrijke rol en zorgen voor sociale verbinding. Zo zie je op het platteland dat de vrijwillige brandweer vooral bestaat uit boeren. Zij

hebben de vrijheid om te kunnen reageren op oproepen. Niet alleen zorgen ze voor de veiligheid, maar ook komen ze in die situatie veel over de vloer bij mensen. Dat geldt natuurlijk ook voor vrijwilligers bij sportclubs en in buurthuizen. Die signaalfunctie is belangrijk en zorgt voor sociale verbinding.” BBB wil graag van de burgers horen wat er nog beter kan qua vrijwilligerswerk. “Als we iets vernemen wat niet klopt of beter kan, dan proberen we er echt wat mee te doen. Want die vrijwilligers, dat wil ik nog benadrukken, zijn de spil van de samenleving.” Naast het vergemakkelijken van regelgeving voor vrijwilligers, ziet Caroline nog iets wat ze graag anders zou zien. “In het verenigingsleven lijkt het steeds vaker neer te komen op een kleine groep mensen, die dan op een gegeven moment uitgeblust raakt. Kijk, als je jezelf of een kind aanmeldt bij bijvoorbeeld een sportclub, dan hoort daar ook gewoon bij dat je zelf ook wat doet, zoals een klusje oppakken of achter de bar staan zo nu en dan.”

Het maatschappelijk middenveld

Inge van Dijk, Tweede Kamerlid namens CDA, gelooft erin dat de kracht van een samenleving van onderop komt. Over het maatschappelijk middenveld hoor je nog te weinig, vindt de partij. “We hebben het veel over bedrijven en de overheid, maar juist al die mensen die zich willen inzetten voor de maatschappij als vrijwilliger, mogen meer aandacht krijgen.” CDA heeft daarom voorstellen gedaan om ervoor te zorgen dat er minder regeldruk en verantwoordelijkheid bij vrijwilligers komt. “Nu komt er te veel op hun bordje terecht. Je wil dat vrijwilligers doen wat ze leuk vinden en waar ze goed in zijn en je wil ze niet opzadelen met taken waar ze niet op zitten te wachten. De vaste vrijwilligers moeten we meer ontlasten. Het inzetten van professionals – zoals een boekhouder – zou een optie zijn, zodat de vrijwilligers meer energie en ruimte hebben voor andere taken.”

Inge van Dijk, Tweede Kamerlid CDA

Betere positionering van het vrijwilligerswerk

Inge maakt zich sterk voor vrijwilligers samen met Michiel van Nispen (SP) en met Mohammed Mohandis, die in de Tweede Kamer zit voor GroenLinks-PvdA. Mohammed merkt op dat de motivatie voor vrijwilligerswerk een andere is dan voor betaald werk. "Bij dat laatste is er een economische drijfveer, terwijl de motivatie van vrijwilligers juist door waarden gedreven is." Daarom wil hij samen met de twee andere kamerleden ervoor zorgen dat vrijwilligerswerk beter gepositioneerd wordt. De waardering van vrijwilligers zou beter kunnen door bijvoorbeeld naast de vrijwilligersvergoeding het te zoeken in de secundaire 'voorwaarden', vindt Moham-

Mohammed Mohandis, Tweede Kamerlid GroenLinks-PvdA

med. "Denk aan een vergoeding van reiskosten en een bedankje aan het eind van het jaar. Daarnaast is het ook belangrijk dat de vrijwilligersvergoeding behouden kan worden, bijvoorbeeld in het geval van schuldsanering. Bij mensen die onder bewind staan, bestaat het risico dat ze niks mogen doen tijdens het saneringsverhaal. Sociaal isolement is absoluut onwenselijk. Vrijwilligerswerk is een goed middel om dat te voorkomen en ter stimulans zou het prettig zijn om de vrijwilligersvergoeding dan te mogen houden."

Een vrijwilligersverlof of 32-urige werkweek

Vrijwilligerswaardering is volgens Inge ook mogelijk door het invoeren van een vrijwilligersverlof. "Als het aan het CDA ligt, komt er de mogelijkheid voor werkgevers om hun werknemers de kans te geven uren op te nemen voor vrijwilligerstaken. Er zijn veel mensen die fulltime werken en ernaast ook nog vrijwilligerswerk doen. Dan komen ze er niet onderuit af en toe wat onder werktijd te moeten doen. We willen dan niet dat ze hun vakantie-uren hoeven op te nemen, maar dat ze vanuit de werkgever de ruimte krijgen om die taken te doen. Het is vreemd als een land afhankelijk is van zoveel vrijwilligers en je dat niet meer waardeert."

Wat Mohammed betreft, gaat de invulling van werk en vrijwilligerswerk nog een stap verder. GroenLinks-PvdA pleit voor een 32-urige werkweek. "Dat is de tegenhanger van de visie dat juist 40 uur de norm zou moeten zijn. We snappen dat het op gespannen voet staat met tekorten in bepaalde sectoren, maar het kan in andere gevallen juist een oplossing zijn. Met een kortere werkweek zorgen we ervoor dat mensen de ruimte krijgen voor mantelzorg en/of vrijwilligerswerk. Het normaliseren van een andere soort werkweek zorgt voor meer maatschappelijke waardering en een gezonde balans tussen werk, zorg en vrijwilligerswerk. "In de steeds meer gefragmenteerde samenleving, waarin iedereen in zijn eigen bubbel zit, houden vrijwilligers de samenleving bij elkaar. Mensen met allerlei achtergronden en politieke voorkeuren ontmoeten elkaar op bijvoorbeeld sportclubs en ze zorgen er samen voor dat kinderen kunnen bewegen."

Blijvend aandacht vragen voor vrijwilligerswerk

Zowel Mohammed als Inge zetten zich in voor een sterkere positie van de vrijwilliger, omdat ze zich zorgen maken. Inge benadrukt dat het belangrijk is dat burgers makkelijker initiatieven kunnen nemen. "Gemeentes zouden mensen een steuntje in de rug moeten geven. Nu worden veel initiatieven niet uitgevoerd, omdat het al

mis gaat bij te veel regelgeving. We willen dat burgers meer de touwtjes in handen krijgen; ze weten immers zelf het beste wat er nodig is. Vanuit een gemeenschapsfonds zou er geld beschikbaar moeten zijn voor zaken als vergunningsaanvragen en bouwtekeningen. We moeten de signalen vanuit het maatschappelijk middenveld echt serieus nemen en ik wil vrijwilligers en organisaties uitnodigen zich uit te spreken, want ze verdienen aandacht en steun." Mohammed vindt ook dat vrijwilligers zichzelf te kort doen. "We vinden het zo vanzelfsprekend dat we ons inzetten. Er zijn zo ontzettend veel publieke voorzieningen waarbij de inzet van vrijwilligers onlosmakelijk verbonden is met het construct. Valen die mensen weg, dan is ook de voorziening weg. Lokale voorzieningen, sport en cultuur staan onder druk. Daarom blijven we bezig met aandacht vragen voor vrijwilligerswerk en op welke manier we het belang zichtbaarder kunnen maken."

Wytske Postma, Tweede Kamerlid namens NSCA

Een natuurlijk onderdeel van de maatschappij

Net als de hiervoor genoemde partijen, vindt ook Nieuw Sociaal Contract dat we vrijwilligerswerk in Nederland moeten koesteren. Tweede Kamerlid Wytske Postma ziet vrijwilligerswerk als natuurlijk onderdeel van de maatschappij. Om dit zo te houden, wil NSC jongeren stimuleren om een actieve rol te spelen in de gemeenschap. Dat kan door het vervullen van een maatschappelijke stage of het doen van vrijwilligerswerk bij een vereniging waar ze lid van zijn. "Voor jongeren is het verrijking als ze via zo'n stage in een wereld komen die ze nog niet goed kennen. Dat geeft een bredere blik op de wereld."

>>

Als nieuwe partij is NSC zelf bezig met het opbouwen van een vereniging en maakt hierbij gebruik van de kennis en kunde van hun leden. "We kijken hoe we de denk- en organisatiekracht van onze leden inzetten. Zo'n vereniging bouw je met elkaar. Je moet mensen de dingen laten doen waar ze goed in zijn, zodat een organisatie kan bloeien." Om vrijwilligerswerk bij maatschappelijke organisaties goed te laten

verlopen, wil ook NSC een vermindering van de administratieve lasten. Dat begint volgens Wytske soms al op Europees niveau. "Bij ons bestaat de brandweer en de reddingsbrigade voor een groot deel uit vrijwilligers. Als er dan regelgeving en eisen komen die ongeschikt zijn voor het model dat wij hier hebben met vrijwilligers, dan is dat ongewenst en moeten we daar naar kijken." Ook in de gezondheidszorg

zit volgens NSC ruimte voor verbetering, met name als het gaat om mantelzorg. "Daar moet betere begeleiding voor komen, want rond de 800.000 mensen doet dat erbij, vaak naast werk en gezin. Mensen moeten beter weten waar ze terecht kunnen voor hulp en vragen en er moet een betere afstemming met werkgevers komen." ♥

Uit de verkiezingsprogramma's

We hadden erg graag een kamerlid van de **PVV** gesproken over hoe de partij aankijkt tegen het belang van vrijwilligers in Nederland. In hun verkiezingsprogramma wordt er namelijk niks over geschreven. Gezien hun eigen oproep voor vrijwilligers om zich in te zetten voor de partij, blijkt wel het besef van het nut van vrijwilligers, maar hoe dat zich uit in beleid wat de PVV betreft, blijft helaas gissen.

VVD daarentegen, een partij die we ook niet hebben kunnen spreken, heeft wel enkele passages opgenomen in het verkiezingsprogramma: 'Onze sterke economie en welvaart zijn niet mogelijk zonder al die Ne-

derlanders die elke dag hard werken, of dat altijd gedaan hebben. Zij houden ons land draaiende. Je baan - en ook vrijwilligerswerk - geeft je een plek in onze samenleving. We geloven dat iedereen talenten heeft en dat ieder mens wil bijdragen.' Ook merken ze op dat 'gepensioneerden onze samenleving enorm veel te bieden hebben en nog steeds veel bijdragen via vrijwilligerswerk.' Daarom wil VVD het pensioen goed regelen en mensen de ruimte geven het te organiseren op een manier die bij hen past. Ook het belang van brandweer- en politievrijwilligers wordt genoemd. Wat betreft concrete maatregelen ten behoeve van vrijwilligers lezen we dat VVD een sterk maatschappelijk

middenveld wil behouden. 'Het maatschappelijk middenveld bestaat onder andere uit vrijwilligersorganisaties, burgerinitiatieven en kleinere verenigingen. Deze organisaties moeten niet worden geconfronteerd met onnodige regeldruk. De helft van de Nederlanders is vrijwilliger en bijna alle Nederlanders doneren regelmatig, zo houden wij samen het maatschappelijk middenveld sterk. Dat willen we ook fiscaal gunstig laten blijven zijn.'

Ook **D66** kijkt naar de financiële kanten wat vrijwilligers betreft. Omdat ze vrijwilligerswerk een belangrijk onderdeel van de samenleving vinden, moeten onnodige obstakels worden weggenomen. De verklaring omtrent gedrag voor vrijwilligers moet waar mogelijk gratis worden en er wordt geen belasting geheven als de vrijwilliger een bescheiden vergoeding ontvangt voor het werk. Met betrekking tot jongeren en vrijwilligerswerk wordt het volgende genoemd: 'Een sterke financiële basis is essentieel voor deze generatie om goed om te kunnen gaan met de druk die op onze jongeren staat. De leeftijdsgrens voor de vrijwilligersvergoeding wordt ook verlaagd: iedereen vanaf 18 jaar heeft dan dezelfde maximumvergoeding. [...] Studenten krijgen de ruimte om zich te ontwikkelen buiten de collegebanken. Bijvoorbeeld met vrijwilligerswerk, starten van een onderneming of in het verenigingsleven.' Ook voor mensen bij wie er geen zicht is op de stap naar betaald werk moet er meer ruimte zijn om vrijwilligerswerk met behoud van uitkering te kunnen doen. D66 wil daarnaast meer waardering voor politievrijwilligers en wil initiatieven waarbij ouderen met vrijwilligers zorg en samen zijn lokaal organiseren maximaal faciliteren. Daarnaast willen ze werken aan een betere toegang van mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking tot sportverenigingen en helpen daarbij de verenigingsvrijwilligers. ♥

NOV Bestuurslid Max van Tongeren:

Vrijwilligers als cement van de samenleving

De miljoenen vrijwilligers in Nederland zijn het cement van de samenleving. Vrijwilligers verbinden namelijk miljoenen Nederlanders met elkaar. Zij zorgen er samen voor dat jong en oud kunnen genieten van sport-, cultuur, natuur en van allerlei andere mooie initiatieven om ons heen. Het is hoopgevend dat veel politieke partijen dit ook, expliciet dan wel impliciet, erkennen in de verkiezingsprogramma's. Het tegengaan van regeldruk wordt door meerdere partijen naar voren geschoven als een belangrijk element in het beter faciliteren van vrijwilligerswerk. Hier ontvouwt zich een interessante paradox: de regels die er liggen, komen immers uit diezelfde politiek, of worden in meerderheid door haar nog steeds ondersteunt. Een ander terugkerend element is het belang van waardering voor vrijwilligers. Wellicht is er een mogelijkheid twee vliegen in één klap te slaan: Het terugdringen van regeldruk of het verlagen van financiële drempels zal ook een boost geven aan de gevoelde waardering.

Tegelijkertijd moeten we vaststellen dat twee van de grootste politieke partijen in dit land in hun programma's voorbij gaan aan vrijwilligerswerk. Het opkomen voor de belangen van vrijwilligers blijft dus essentieel. Laat dit magazine een inspiratiebron zijn voor iedereen die vrijwilligerswerk doet, wil doen of vrijwilligers een warm hart toedraagt

Keep it simple?

In gesprek met **Cathalijne Dortmans**, wethouder Zorg, Jeugd en onderwijs in Helmond over de samenwerking tussen gemeenten en maatschappelijke organisaties

Inhoudelijke samenwerking in het werkveld en praktische zaken zoals het aanvragen van vergunningen en subsidies: er zijn vele redenen waarom gemeenten en vrijwilligersorganisaties met elkaar in contact staan. Uit onderzoek over de vorming en toepassing van vrijwilligersbeleid blijkt dat de intrinsieke waarde van het vrijwilligerswerk in het gedrang kan komen – en regelmatig komt – in de samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties en gemeenten. We spraken met Cathalijne Dortmans, wethouder Zorg, Jeugd en onderwijs in Helmond, over dit thema. Ook is ze commissielid bij de Vereniging Nederlandse Gemeenten voor datzelfde thema. Als het om de samenwerking met vrijwilligersorganisaties gaat heeft ze één motto: keep it simple.

Zouden bepaalde zaken simpeler moeten zijn dan ze momenteel zijn?

We moeten vrijwilligersorganisaties waarderen om wat ze doen en het ze niet onnodig moeilijk maken. Probeer als gemeente daarom te kijken waar ze precies mee geholpen zijn.

Waar moeten we aan denken?

Bijvoorbeeld het aanbieden van expertise en mankracht. Dat hebben we in Helmond gedaan bij een carnavalsvereniging om ervoor te zorgen dat ze konden voldoen aan alle regels en voorschriften rondom veiligheid. Je moet dan een balans zoeken tussen veiligheid en regeldruk voor vrijwilligers, want je wil mensen het werk niet onmogelijk maken. Als gemeente is het goed je bewust te zijn van het effect van regels en voorwaarden. De regels zijn er natuurlijk wel met een reden. Maar als je merkt dat vrijwilligersorganisaties daarmee vastlopen, dat je dan in gesprek gaat over hoe je dingen eventueel samen zou kunnen oplossen. Het is helaas niet altijd mogelijk minder regels op te leggen. We accepteren het als samenleving ook niet als er ongelukken gebeuren door onvoorzichtig te zijn met de veiligheid.

Kun je andere eisen stellen aan organisaties die alleen met vrijwilligers werken ten opzichte van organisaties die ook mensen in dienst hebben?

In Helmond doen we dat wel in financieel opzicht. Bedenk wel dat de gemeente ook een verantwoordingsverplichting heeft. Met het geld van de inwoners, belastinggeld, moeten we goed omgaan. Dat doen we in overleg met de gemeenteraad, die het budgetrecht hebben. Gemeenten moeten ook keuzes maken, we kunnen niet alles doen. Dat neemt niet weg dat er verschillen kunnen worden gemaakt tussen organisaties. Grotere organisaties met professionals

hebben mensen in dienst die bepaalde aanvragen kunnen doen. Dat is hun werk. Bij een organisatie die alleen uit vrijwilligers bestaat, moet iemand dat doen die er misschien geen ervaring mee heeft en ook nog eens naast vaak een baan, gezin en misschien nog mantelzorg doet. Dan wil je niet dat ze tot achter de komma verantwoording moeten afleggen. Wij hebben dat onderscheid in Helmond kunnen maken, omdat we het gesprek zijn aangegaan met die organisaties en de vraag hebben gesteld: hoe kunnen we het jullie nou wat eenvoudiger maken? Er zijn gelukkig al meer gemeenten die dat doen.

Uit onderzoek blijkt dat gemeenten en organisaties als het ware kunnen botsen in de manier waarop ze werken. Daar waar vrijwilligersorganisaties werken met aandacht en ruimte voor de persoonlijke motivatie, werken gemeenten vanuit concepten als efficiëntie doelgerichtheid. Herkenbaar?

Dat je andere manieren van werken hebt en verschillende verantwoordingen hebt af te leggen, dat is wel wat het is. En dat verdient ook niet. Maar het goede gesprek erover dat moeten we altijd doen. In gesprek kun je elkaar vinden, maar niet altijd. Ik ben een groot voorstander van een responsieve overheid, waarbij beleidsmakers de gemeente ingaan, weten wat er speelt, weten wie welke rol vervult en dat de partijen kijken waar ze met elkaar uitkomen. En soms lukt dat ook niet.

Maar organisaties zijn toch vaak afhankelijk van de gemeente?

Het is lang niet altijd de gemeente die voor geld, mankracht en expertise moet zorgen. Het staat organisaties ook vrij om samen te werken met andere partijen dan de gemeente, zoals bedrijven en fondsen. Dat

neemt echter niet weg dat gemeenten meer kunnen kijken naar wie bijvoorbeeld een bijdrage levert aan het versterken van de sociale basis en daar ondersteuning aan te bieden.

Over een paar jaar komt die sociale basis onder druk te staan, in 2026, als de oude financieringsregeling lopen aflopen en de nieuwe nog niet beginnen. Hoe kijkt VNG daarnaar?

We zijn met het huidige kabinet in gesprek over de gemeentefinanciën. Het kan zeker geen kwaad dat alle partijen nadrukkelijk aandacht blijven vragen voor de situatie van de gemeentelijke financiën. Er komt een moment dat we het allemaal niet meer kunnen doen, zoals we het nu doen. En hoe meer mensen dan van zich laten horen, hoe beter. Dus bij deze de oproep ook aan andere organisaties om aan het kabinet duidelijk te maken dat het cement in de samenleving weleens zou kunnen verbrokelen.

Dat cement in de samenleving wordt vaak door burgemeesters en wethouders geprezen. Is er nog meer nodig dan die waardering?

We zouden als gemeente nog meer kunnen kijken naar hoe we inwonersinitiatieven meer kunnen ondersteunen en helpen bij belemmeringen. Zeker die initiatieven zijn belangrijk, ze zijn ook een vorm van vrijwilligerswerk, ook al zijn ze niet of nog niet georganiseerd. Wat we in Helmond daarnaast doen is versimpelen en organisaties ondersteunen waar nodig, ook qua expertise en mankracht. Het vereenvoudigen van de regeldruk hebben we trouwens niet altijd zelf in de hand; veel komt vanuit Den Haag. Mijn oproep aan de Tweede Kamer is sowieso om niet al te scheutig te zijn met wet- en regelgeving.

Dus liever ook geen vastlegging van de ondersteuning van vrijwilligers en hun organisaties in wetgeving, zoals voorheen als prestatieveld in de WMO in 2007?

Wat mij betreft niet. Je ziet een beetje een trend om alles wat moet gebeuren in de wet te zetten. Maar ja, wat zet je er dan precies in? Hoe kun je dan genoeg rekening houden met regionale en lokale verschillen? Beter zou het zijn het gesprek te voeren over de belemmeringen en mogelijkheden en te bekijken hoe dat aan gemeenten kenbaar kan worden gemaakt. Want ook als je dingen verplicht, betekent het niet dat het automatisch kan worden gerealiseerd. Liever handreikingen en delen van kennis en voorbeelden, dan opnemen in de wet, wat VNG betreft.

In Helmond hebben jullie wel een bredere visie op vrijwilligerswerk, toch?

Ja, we willen vrijwilligersorganisaties waarderen om wat te doen en ze daarin faciliteren.

We kijken te kijken waar ze precies mee geholpen zijn. Dat is lang niet altijd geld, maar dus ook mankracht en expertise. Als VNG hebben we nog geen breder visiestuk op vrijwilligerswerk voor alle gemeenten, maar misschien is het een goed moment om met NOV en andere partijen om de tafel te gaan zitten om te kijken hoe we dat vorm kunnen geven. Het is wel goed om daarnaast altijd ruimte te houden voor lokale invullingen, want in elke gemeente zijn weer andere afspraken met de gemeenteraad over het versterken van de sociale basis. Aandacht voor de lokale vrijheid is belangrijk, want met te veel landelijke voorschriften doe je geen recht aan de vrijwilligersinitiatieven die afhankelijk kunnen zijn per gemeente.

Is het trouwens een idee dat beleidsmedewerkers van alle gemeenten dan zelf ook vrijwilligerswerk gaan doen, zoals nu al gebeurt in sommige gemeenten die programma's hebben voor medewerkersvrijwilligerswerk?

He is goed om te kijken naar waar goede voorbeelden zijn. Dit betekent niet dat het nodig is alles meteen in wetten op te nemen, maar we kunnen wel kijken welke richtlijnen of handreikingen we kunnen doen om meer mogelijk te maken dan nu het geval is. Los daarvan weet ik zeker dat al veel ambtenaren, zoals hier op het gemeentehuis, al naast hun werk vrijwilligerswerk doen. Maar kijken waar kansen liggen voor stimulering en hoe dat kan worden uitgedragen naar andere gemeenten is een goed idee. ♥

In 2023 deed Verwonderzoek in opdracht van Nationale Vrijwilligersprijzen **onderzoek bij gemeenten over de vorming en toepassing van vrijwilligersbeleid**. In het jaar daarvoor deden ze ook onderzoek bij vrijwilligersorganisaties over datzelfde thema. In het rapport Botsende Grondmotieven (2023) formuleerden de onderzoekers enkele aanbevelingen voor zowel gemeenten als vrijwilligersorganisaties.

Tips voor gemeenten

Uit het onderzoek volgt ook een aantal wenken voor gemeenten in hun relaties met vrijwilligersorganisaties.

1. Durf te volgen. Laat organisaties bijvoorbeeld zelf kiezen hoe ze hun subsidies willen verantwoorden.
2. Leg niet te veel nieuwe regels op. Ook niet als je denkt dat het goede regels zijn.
3. Nodig vrijwilligersorganisaties niet alleen uit voor overleg, maar ga bij ze langs. Beter nog: ga een dagje of een weekje meehelpen.
4. Waardering voor vrijwilligerswerk is belangrijk. Maar waardering uit je niet met jaarlijkse etentjes of presentjes. Waardering uit je door te luisteren, rekening te houden met vrijwilligers(organisaties) en door goed met ze samen te werken. Waarderen is geen prestatie die geleverd moet worden, maar een houding.

5. Werk aan een coherente overheid. Een goed vrijwilligerswerkbeleid is mooi en belangrijk, maar vrijwilligersorganisaties zullen waarschijnlijk vooral te maken krijgen met andere onderdelen van de gemeente. Ook daar moet men de juiste houding aannemen: vrijwilligerswerk is niet alleen middel, maar ook een doel.
6. Ondersteun en faciliteer netwerken van vrijwilligersorganisaties. Een belangrijke rol voor de gemeente daarbij is het zorgdragen voor continuïteit.
7. Wees zuinig op alle vrijwilligers, en met name op de bestuurders. Vraag niet teveel van ze.
8. Stel de vraag: onder welke randvoorwaarden kunnen vrijwilligers hun werk goed doen? En stel je vervolgens die-nend op. Kleine accenten zijn genoeg. Luisteren is belangrijk.

Tips voor vrijwilligersorganisaties

Uit het onderzoek volgt een aantal zaken waar vrijwilligersorganisaties in hun relatie met gemeenten rekening mee kunnen houden.

1. Blijf je verhaal vertellen. Laat naast de gevraagde cijfermatige verantwoording ook in je eigen woorden of beelden zien wat de kern van je werk is.
2. Herinner jezelf en je vrijwilligers regelmatig aan de kern van waarden en dromen waar jouw organisatie op drijft. Wees daarin onbescheiden.
3. Investeer in kennismaking met mensen binnen de gemeente. Zorg ervoor dat ze je organisatie niet alleen van de subsidieaanvragen en verantwoordingen kennen, maar nodig ze bijvoorbeeld uit om langs te komen of mee te draaien met het vrijwilligerswerk. Als je elkaar kent kan je het ook beter hebben over spanningen in de samenwerking, bijvoorbeeld wanneer subsidievooraarden of verantwoordingseisen knellend zijn. 21 Botsende grondmotieven: responsieve overheid gezocht! Verwonderzoek, juni 2023

4. Neem de leiding in de samenwerkingsrelatie. Ontwikkel samen met andere (vrijwilligers)organisaties een visie op het werk dat jullie doen en hoe de gemeente daarin een rol kan spelen. Begin eventueel zonder de gemeente met uitvoering, met middelen uit private fondsen. Zo kan je aan de gemeente laten zien wat je voor ogen hebt en hoe dat werkt.
5. Probeer politieke connecties te maken. Een aantal organisaties kwam in een stroomversnelling door de juiste connecties op politiek niveau. Het is belangrijk dat men ook op dat niveau gevoel heeft voor de waarde die de vrijwilligers leveren.
6. Bescherm jezelf en je vrijwilligers. Er is een trend, een druk om professioneler te worden. Dit wordt door de buitenwereld gevraagd en er is vaak ook een intrinsieke drive om kwaliteit te verbeteren. Maar wees ook terughoudend met deze professionalisering: je kunt ongemerkt een lijn overgaan waarbij je merkt dat de grondwaarden van het vrijwilligerswerk zijn geërodeerd.

Nynke Vlieger: Een stem voor de ongehoorden en een pleidooi voor menselijkheid

Een interview over een stukje sociale basis in de praktijk van Amsterdam

Nynke Vlieger is sinds een jaar directeur-bestuurder van Buurtteam Amsterdam Centrum. Haar loopbaan begon in de ontwikkelingssamenwerking. Vanuit het verlangen om beter de impact van het werk dat je doet te zien en te begrijpen, richtte ze zich op Nederland. Ze ging de wijk in, de uitvoering in en kwam veel in aanraking met mensen met schulden. 'Ik vind het fijn om het verschil te maken'.

Welk verschil maak jij?

'Ik wil graag mensen die geen stem hebben een stem geven. En ik denk dat ik dat echt doe. Ik had vanochtend overleg over jeugd. En dan realiseer ik me wel dat ik - een beetje gechargeerd gezegd - wel de gewone mens een stem geef. En ook voor de mensen die het werk doen.'

Waarom is dat belangrijk?

'Ik denk dat het vaak overschreeuwd wordt. Tim 'S Jongers [de Correspondent, red.] schreef een boek 'Beledigende Broccoli', over het gat tussen beleid en werkelijkheid. In de regel zijn beleidsmakers witte, gezonde mensen met een goed inkomen en tevreden over hun leven. Dit zijn de mensen die veel invloed hebben over het leven van de mensen die het minder goed hebben. Ze denken er niet over na dat gezonder eten duurder is. Ze snappen minder goed dat wanneer je weinig geld hebt en veel stress, je zin in chocola krijgt. Dat je korte termijn besluiten maakt. Ook omdat ik een lastige jeugd heb gehad, kan ik makkelijker relateren en me inleven in anderen. Ik veroordeel niet zo snel. Ik snap wel dat je niet logisch gedrag kunt vertonen.'

Wat doen de Buurteams in Amsterdam? Wat is hun rol in de Amsterdamse samenleving?

'Het zijn de wijkteams voor iedereen boven de 18. Het gaat om psychosociale ondersteuning. Je weet de weg niet naar instanties en je hebt hulp nodig. We bieden ook schuldhulpverlening. Je kunt bij ons ook langer ondersteund worden en we gaan ook bij mensen langs. Het hangt veel samen met de WMO, wet maatschappelijke ondersteuning. Onze grootste uitdaging is onder andere de vergrijzing, in Amsterdam Centrum wonen veel ouderen. Vaak wonen ze driehoog achter in panden waar weinig aangepast kan worden. Ook wonen er veel mensen met psychische problemen en veel dak- en thuislozen. We hebben veel te maken met verward gedrag en mensen met autisme. We zijn eigenlijk de niet-medische huisarts. Naar de huisarts ga je met fysieke problemen. Naar ons ga je met maatschappelijke problemen.'

Wat zie jij graag verbeteren aan de buurtteams? Waar zet je je graag voor in?

'Wat we in de wijk zien is dat het zorginfarct, waarvan de media beweert dat deze dreigt te komen, er bij ons in de wijk al is. Ik hoor casussen van oude mensen die in een luier rondlopen en geen hulp in huishouden hebben, op een klein matrasje liggen en verpieteren! Kun je nagaan hoe zo'n huis eruit ziet. Dat is heel verdrietig. Hetzelfde geldt voor mensen met GGZ-problematiek. Je ziet de ongelijkheid toenemen. Centrum is een relatief rijk stadsdeel maar ook daar wonen mensen die echt weinig geld hebben. Bijna de helft van de mensen die wij helpen heeft inkomen uit werk, een baan. De rest dus niet. Wat ik ingewikkeld vind, is dat steeds minder mensen de overheid vertrouwen. Ze zien ons ook als deel van de overheid. En dat betekent dat ze zichzelf de hulp ontzeggen waar ze recht op hebben. Wat het ook spannend maakt, is dat mensen door falende zorg bij ons terechtkomen. En ik moet er ook voor zorgen dat iedereen nog voor ons wil blijven werken. Die daklozen... we hebben gewoon geen huizen. Er wordt zoveel van medewerkers gevraagd. En dat is soms heel zwaar. Ik probeer het gesprek te voeren en te kijken naar hoe kunnen we efficiënter werken. Dat is ook goed om te doen, maar we moeten ons realiseren dat de verzorgingsstaat er gewoon niet meer is. Dus we moeten met elkaar bedenken hoe we het dan wél gaan doen.'

Wat betekent volgens jou vrijwilligerswerk voor iemands persoonlijk netwerk?

'Ik denk niet dat vrijwilligers het antwoord moeten zijn op het feit dat de verzorgingsstaat ontbreekt. We moeten kijken hoe we de zorg organiseren om het menselijke van de zorg te kunnen behouden. Dat betekent dat iets voor iemand anders doen eigenlijk heel gewoon zou moeten zijn. Het zou al zoveel schelen als iemand het niet erg vindt om één keer in de week boodschappen te doen voor een ouder iemand. Dat zou het probleem kleiner maken. Er is dan namelijk iemand die een oogje in het zeil houdt. Laura Vermeulen promoveerde op netwerkversterking bij mensen met dementie. Volgens haar is een netwerk van alleen familie niet

optimaal, want dan spelen al die 'familiedingen'. Als je gemengde netwerken hebt, is dat veel sterker omdat dit elkaar aanvult. Vrijwilligers vormen die aanvulling. Zelf doen is het devies. Ik snap niet waarom vrijwilligerswerk niet al bij alle bedrijven arbeidsvoorwaarde wordt. Stel je voor dat iedereen twee uur per week betaald iets voor een ander doet?! Dan los je heel veel op! De overheid wil heel graag dat we van alles zelf gaan doen. Maar ze faciliteren veel te weinig. Ze zouden erop gebrand moeten zijn dat bedrijven meehelpen hieraan. Op zijn minst dat ambtenaren zelf vrijwilligerswerk kunnen doen in de baas zijn of haar tijd.'

Dus eigenlijk zouden bedrijven onderdeel moeten worden van de sociale basis, vind jij?

'Nou, ik denk dat je op een andere manier naar vrijwilligerswerk moet kijken. In Rwanda zijn mensen verplicht één dag per maand vrijwilligerswerk te doen. Dat staat bekend als 'Umuganda' en hoort er gewoon bij. Dat is een verbindingstool geworden sinds 1962. Ik vind het principe dat je gewoon iets voor een ander móet doen best goed. Het hoort erbij net als belasting betalen. Ik geloof nog steeds in het goede van mensen maar ik denk nog steeds dat meer mensen het niet doen dan wel.'

"We moeten kijken hoe we de zorg organiseren om het menselijke van de zorg te kunnen behouden. Dat betekent dat iets voor iemand anders doen eigenlijk heel gewoon zou moeten zijn."

Zie jij een afwijking tussen de geformuleerde sociale basis en de werkelijkheid?

'Kijk, de sociale basis gaat uit van de kracht die er in de mensen zelf is. Ze is gericht op het verbinden van groepen mensen met elkaar. Het is niet zo gericht op het probleem maar meer op meedoen. Het is heel wezenlijk. Als mens heb je veiligheid nodig, genoeg geld en verbinding met andere mensen. Mijn organisatie heeft ook een grote opdracht in de sociale basis. Wat ik zie als ik kijk naar geldstromen: er gaan miljarden naar curatieve zorg. En maar een heel klein deel daarvan gaat naar de sociale basis. Maar mensen wonen in een wijk. Er gaat maar weinig geld naar mensen gezond houden. De sociale basis is gericht op preventie en is dus ingewikkelder om aan te tonen dat het nodig is.' 💡

Het verhaal achter de foto

**Acht verhalen van vrijwilligers
in een momentopname
gevangen op de foto. Een
beeld zegt meer dan duizend
woorden, dat is echt waar. En
woorden vertellen er net even
iets meer bij.**

FOTO'S: ANNEMIEKE DUBBELDEMAN, ROB VAN HILTEN (JANETTE),
ELLEN VAN LOON (ELS), NICK LUYPEN (LIEFDESDOKTER)

ELINE

Koken op open vuur, zelf kleding maken en schuilen in houten huizen met muren van leem. **Eline gaat graag terug in de tijd.** Voorheen deed ze dat in archeologisch openluchtmuseum Erve Eme waar ze de Middeleeuwen uitbeelden. Tegenwoordig reist ze rond met een re-enactmentgroep in binnen- en buitenland als Viking. Daarnaast is Eline bestuurslid van de Nederlandse Jeugdbond voor Geschiedenis en zorgt er zo voor dat ook andere jongeren kunnen genieten van het leven van vroeger. Op de zomerkampen reizen ze terug naar de ijzertijd.

Het land is bezet en mensen hebben geen andere keuze dan onder te duiken. In een uur tijd krijgen ze de kans hun vrijheid te heroveren, maar dan moeten ze wel de juiste keuzes maken en moeilijke puzzels oplossen. **Rick** sluit de deur, succes! In het **Nationaal Onderduikmuseum** in Aalten kun je een escaperoom boeken, gerund door vrijwillige spelbegeleiders en coördinator Rick. Volgens Rick is de escaperoom een toffe aanvulling op het museum, omdat mensen echt even ervaren hoe het is om onder te duiken. En wie succesvol tot het eind is gekomen, vindt achter de laatste deur van het onderduikadres....de vrijheid.

RICK

ELS

Luna. Zo heet het meisje dat fotograaf Els vastlegt. Zestien weken oud, stilgeboren. Door de vele reportages die **Els** maakte voor **Stichting Still** weet ze dat er veel moois te zien is aan de kant van het leven waar we liever niet kijken. En hoe belangrijk het is dit vast te leggen. Voor de ouders, voor de verwerking, voor later, voor altijd. Ook weet ze dat er een taboe heerst rondom baby's die dood worden geboren. Spijtig, vindt Els, want ook ouders van stilgeboren kinderen zijn trots. Daarom maakt ze samen met meer dan 100 andere vrijwillige fotografen beelden en legt de liefde in het afscheid vast.

Van een ontsnapte ara uit een boom halen tot tilassistentie bij iemand die je blijkt te kennen. De situaties waarin **brandweer-vrijwilligers** terechtkomen kunnen luchtig, maar ook zwaar zijn. **Dennis** kan best wat hebben, maar weet ook dat hij met zijn collega's kan praten als het nodig is. Elke week staat er een vaardigheidstraining op het programma, hetgeen Dennis mag regelen. Zoals met dat enorme zware pak door een klimtoren in een speelparadijs kruipen, terwijl je rustig door blijft ademen door zo'n zuurstofmasker. Erna met de groep nog even kletsen en een drankje drinken op de kazerne: ja, dat zijn leuke dingen.

DENNIS

Vlak voordat ze gaat slapen, neemt ze nog even het dossier door. Je weet nooit of er iemand in de nacht verlegen zit om een praatje en dan kun je maar beter alvast goed geïnformeerd zijn. **Janette** staat op het punt het licht uit te doen, de telefoon binnen handbereik. Als **slaapvrijwilliger** neemt ze in de avond en nacht de taken over die mantelzorgers normaal hebben. Ze zorgt in Logeerhuis de Buren in Rotterdam voor koffie, gezelligheid, een luisterend oor en een helpende hand. Om zeven uur gaat de wekker, dekt ze alvast de ontbijttafel en doet ze de overdracht aan de vrijwilliger na haar. En dan? Op naar huis!

JANETTE

LIEFDESDOKTER

An apple a day keeps the doctor away. Hoewel het in het geval van de liefdesdokter niet om appels gaat, maar om liefde. Deze Liefdesdokter biedt namelijk **eerste hulp bij verbinden**. Niet alleen de dokter, maar ook alle liefdeszusters trouwens, want waar je op de foto **Inge** ziet, hadden ook **Nubia**, **Sigrid** of **Annebeth** kunnen zitten. De liefdeszusters doen verbindende activiteiten op het gebied van liefde voor jezelf, verbinding met anderen en empowerment. Want de kwaliteit van relaties is essentieel voor de kwaliteit van leven en een gezonde samenleving, vinden ze bij deze dokterspost.

BERNADETTE

Het schijnt dat kijkende ogen, zelfs die op een afbeelding, mensen beweegt tot braver gedrag, zoals minder afval op straat gooien. Wat **Het Peukenmeisje** betreft is dat goed nieuws, want ze maakt zich al jaren sterk voor minder peuken in het milieu. Al honderdduizenden verdwenen van de straat door **Bernadette** en haar initiatieven. Om de aanvoer van microplastics in de oceaan te verminderen, maakt ze zich nu zelfs sterk om het overbodige filter uit de sigaretten te laten verdwijnen. Rapen, organiseren en lobbyen, Bernadette doet het allemaal.

Wie niet beter weet, zou denken dat deze helmkasuaris even gepoederd wordt. Het doel van **Marinus** is echter niet om wat aan te brengen, maar om juist iets te verwijderen. Te weten: stof! Elke maandag gaat hij gewapend met een gesnoerde stofblazer, kwastjes en een fles ruitenspray de opgezette dieren en vitrines langs in **Natura Docet**, het oudste regionale natuurhistorisch museum van Nederland. Van jongs af aan bezocht Marinus al de wonderkamers in Denekamp; zijn opa bracht zelf weleens een aangereden dier mee. Of een ervan opgezet in het museum staat? "Het zou zomaar kunnen."

MARINUS

documentaire

De Making-of 'Echt'

“Wie is eigenlijk die meneer die daar in de hoek staat te filmen?” De vrijwilliger die iets later binnenkwam op de vergadering, had nog even niet meegekregen dat filmmaker Ramon Masius een ochtend zou meedraaien. Niet alleen die ochtend bij museum Eicas trouwens, maar ook bij de andere vijf genomineerden van de Vrijwilligersprijzen 2024 kwam hij over de vloer. Vaak wel meerdere keren, want er was zoveel te filmen. Volgens het zogenoemde ‘fly on the wall’ principe probeerde hij met zijn camera zo onzichtbaar mogelijk het echte vrijwilligerswerk vast te leggen.

Waar filmmaker Ramon bij Eicas op de eerste draaidag in een rustige vergadering viel, ging het er bij voetbalclub SEP heel anders aan toe. Vrijwilliger Danny werd namelijk gevolgd tijdens een voetbalwedstrijd en in de pauze. In de kantine van de voetbalclub kon Danny op de nodige lollige opmerkingen van clubgenoten rekenen. “Hollands Next Top Model riep iemand, maar ja, kwamen we met de camera dichtbij, dan werden de feestgangers toch weer verlegen.” Voor Danny zelf, werkzaam in de televisiewereld, was zo’n camera in de buurt een beetje een thuiswedstrijd. >>

'Echt' de Making-of

Dat was anders voor Jannick, plantbaas bij Hoopheggen, want die staat niet per se graag in de spotlight. Maar de organisatie laten zien door zijn ogen, vond hij wel prima klinken. Het filmen gebeurde onder andere tijdens een gezamenlijke dag, waarbij de vrijwilligers lunchten en een toffe rondleiding kregen. Dat Ramon erbij was zorgde weer voor wat binding ook, want samen door een camera gevolgd worden, gebeurt bij Hoopheggen natuurlijk ook niet elke dag.

Om de organisaties en de te volgen vrijwilliger alvast te leren kennen, ging Ramon nog voor de filmdagen alvast een keer langs op locatie. "Ik kon dan al een beeld vormen en zij wisten meteen met wie ze te maken hadden." Bij Broodje Aap & Linke Soep maakte hij kennis met Mohammad. Deze falafelkoning en huismeester is ondanks dat hij de Nederlandse taal bijna

niet machtig is, zeer enthousiast en communicatief op zijn eigen manier. Tijdens de eerste filmdag viel Ramon met zijn neus in de boter. Of eigenlijk in de Arabische dips, want die stonden op het menu die dag. Dat Mohammad voor de camera mocht verschijnen, kwam omdat de rest had bedacht dat hij het wel leuk zou vinden. En daar leken ze gelijk in te krijgen, want deze supervrijwilliger bleef de hele tijd onverminderd enthousiast, terwijl hij door Ramon werd gevolgd. Samen met de nieuwkomers die aanwezig waren maakte hij er, net als elke dag, een gezellige boel van in de keuken.

"Zullen we vragen of Ramon ook een marshmallow wil?" Bij de Spoorzoekers was welpenleider Bradley even vergeten dat hij een microfoontje droeg. "Ja, lekker!" reageerde Ramon, die de vraag al had gehoord. Dat was best komisch, vonden vader Stanley en zijn zoon. De marshmallows werden op een kampvuurtje geroos-

terd en Ramon stond in een wolk van de rook. Maar ja, wie op een scoutingkamp wil filmen, ontkomt er niet aan, want een open vuurtje hoort erbij. De kinderen vonden de constructie die Ramon droeg om te filmen best heel interessant, maar los daarvan ging iedereen gewoon lekker zijn gangetje. Toen er koffie werd gemaakt, bedacht Bradley dat zo'n microfoontje best handig was om te communiceren op afstand. "Koffie, Ramon?"

Terug naar Eicas. In het Deventer kunstmuseum doen de honderd vrijwilligers zoveel verschillende taken, dat Ramon meermaals moest terugkeren met zijn camera. "Hij liep als een stille getuige achter me aan, terwijl ik gewoon mijn werk deed", vertelt Sanja. Als coördinator van de suppoosten, de horecabemanning en evenementorganisatoren heeft ze met veel verschillende vrijwilligers te maken. Wie Sanja door het museum volgt, komt vanzelf een zeer gemengd gezelschap aan vrijwilligers tegen en dat is nou precies wat Ramon graag wilde. "Het leuke was dat ze mij bij Eicas echt goed konden

negeren, waardoor je het echte reilen en zeilen ziet in zo'n organisatie. Ik weet dat ik op een gegeven moment twee mensen aan het filmen was die met elkaar een uitgebreid gesprek hadden over het al dan niet aanschaffen van een koelkast omwille van de taarten."

Bij ZuidOostZorg zit 12-jarige vrijwilliger Hedzer barstensvol energie. Tijdens het trampolinespringen kwam dat er op een andere manier uit dan in het Verpleeghuis Neibertilla tijdens de bingo. Dat een camera hem op de voet volgt deert Hedzer niet "Volgens Ramon kan ik heel goed doen alsof hij er niet is. Nee, ik hoef niet beroemd te worden maar ik vind het wel fijn om me even speciaal te voelen. Op school word ik namelijk wel gepest". Tijdens het filmen van de Bingo zat Hedzer naast een oudere meneer. "Hij zei, zal ik voor de grap Bingo! Roepen? Dus dat deed ie. Die man maakt me oprecht de hele tijd aan het lachen".

Zes initiatieven, allemaal heel verschillend. Voor Ramon maakte het qua filmen niet uit. Hij zag vooral ook een duidelijke overeenkomst: mensen die echt samen gaan voor wat ze belangrijk vinden. >>

echt

Over echt.... iets doen.

een documentaire van **NOV en Ramon Masius**

Stichting Hoopheggen • Voetbalvereniging SEP • ZuidOostZorg
Museum Eicas • Scouting De Spoorzoekers • Broodje Aap & Linke Soep

Mede mogelijk gemaakt door de Nationale Vrijwilligersprijs 2024

Wie zijn de genomineerden?

Hoopheggen. De aarde leefbaar houden door het planten van heggen van inheemse plantsoorten. Al 2000 vrijwilligers hebben op veel plekken in Nederland lekker buiten meegeholpen. Op plekken waar ruimte is voor een lange heg, zorgen Jannick Smits en de andere plantbazen voor een plantfestijn met heel veel vrijwilligers. "Het is goed voor de biodiversiteit, maar er zit ook een groot sociaal aspect aan. Het verbindt mensen met elkaar op een positieve manier. En na een dag gezellig en nuttig bezig zijn, kijk je achterom en staat er ineens een hele lange heg."

Scouting De Spoorzoekers. Lekker jezelf kunnen zijn, dat is het belangrijkste bij deze club in Rotterdam-Zuid. Daarom doen ze naast de bekende scoutingactiviteiten vooral heel veel spelletjes, zoals honkballen in het park. Naast de groepsleiders zijn er vele andere vrijwilligers die helpen bij extra activiteiten, zoals klussen en natuurlijk de kampen. Stanley kwam er als vrijwilliger terecht toen zijn zoon Bradley op scouting ging. Beiden gingen niet meer weg en maken nu onderdeel uit van de scoutingfamilie.

Eicas. Een kunstmuseum dat 100% draait op vrijwilligers. Toen iemand opmerkte dat er voor de vrijwilligersprijzen gezocht werd naar de leukste organisatie van Nederland riep coördinator Sanja Tork 'Maar dat zijn wij!'. En van het één kwam het ander. Scriptje schrijven, filmen, monteren, ze deden het gewoon even. Ieder met een eigen talent, net als in het museum eigenlijk. "Van directeur tot ticketverkoper en van schoonmaker tot curator: het wordt allemaal gedaan door een zeer diverse groep mensen."

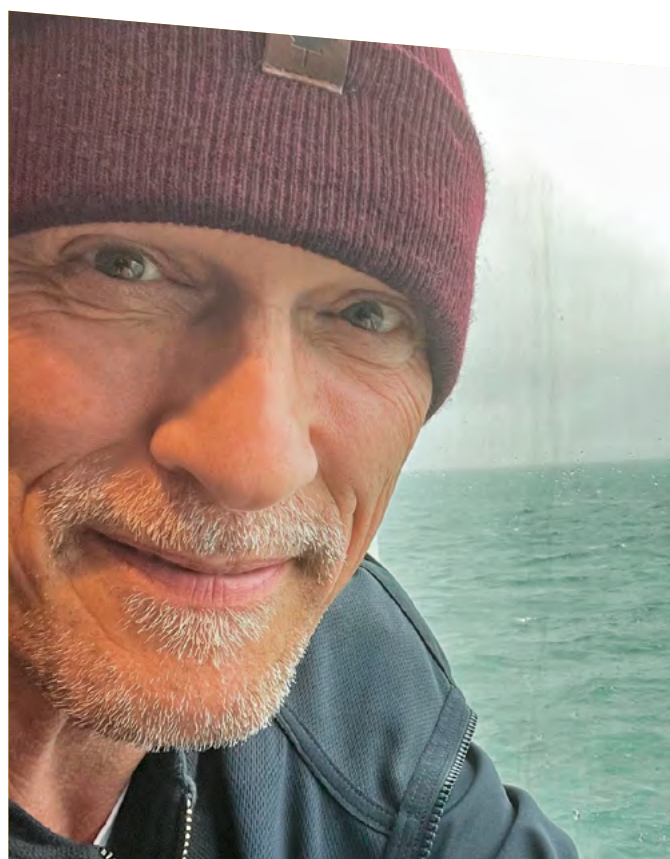
Broodje Aap & Linke Soep. Op deze ontmoetingsplek krijgen nieuwkomers de gelegenheid te oefenen met de Nederlandse taal en werkervaring op te doen. Mohammad Kousah, voor wie de taal lastig is, communiceert geweldig op zijn eigen manier. Elke dag wordt er samen gekookt voor de catering en de gasten die aanschuiven. Waar de naam vandaag komt, is nogal een lang verhaal, maar het heeft in elk geval te maken met eten, een dikke knipoog en een omvallende bakfiets vol soeppannen.

SEP. Dat staat voor Sport en Plezier.

Dus niet voor Sport en Presteren. Natuurlijk mag je hartstikke je best doen en vele doelpunten maken, maar plezier met elkaar maken staat voorop. Vrijwilliger Danny den Os omschrijft de club als één grote familie. "Mensen groeien echt op de club op en zijn vrienden voor het leven. Het is ons kent ons en iedereen doet wat voor een ander en de club. Zonder elkaar zijn we nergens en we zijn ook niet vies van vuile meters maken. Of van een feestje trouwens."

ZuidOostZorg. De zorg geven die nodig is. Dat doen ze in het hoge Friese noorden door jong van geest te blijven! Bij hen is een van de jongste vrijwilligers van Nederland werkzaam, de 12-jarige Hedzer begon op zijn 10e al als roetveegpietje. Sindsdien helpt hij zijn moeder wanneer hij kan. Ramon volgde hem en de ouderen bij Zuid Oost Zorg op de vooravond van Koningsdag tijdens de voorbereidingen van de zo gevierde Oranje Bingo. ♥

'Echt' de Making-of

Bas Westerweel deed de voice-over van de documentaire over de genomineerden en presenteerde in 2022 de uitreiking van de Nationale Vrijwilligersprijzen. Zelf is hij niet vreemd van bijdragen hier en daar. Al noemt hij zich niet een typische vrijwilliger.

"Als me iets gevraagd wordt, zeg ik meestal ja en zo kom ik op allerlei plekken terecht. Ik heb een creatief brein en kijk of ik op een organisatie of onderwerp aanga. Ik ben niet echt iemand van de vaste wekelijkse clubs, maar doe het gewoon op mijn manier. In mijn optiek is het goed om je bewust te zijn van de samenleving, want leven is datgeen wat zich afspeelt als je de voordeur opendoet en daar lever je dus een bijdrage aan. Het gaat er vooral om dat we naar elkaar omkijken en voor jezelf ook om je talenten te kunnen inzetten." ♥

Foto: Mertlijn Doornik

Vrijwilligerswerk als bindweefsel van de samenleving

Joris Luyendijk is dit jaar voorzitter van de jury en reikt de prijzen van de Nationale Vrijwilligersprijzen uit. Luyendijk is journalist, schrijver en antropoloog. In boeken als 'Dit kan niet waar zijn', 'Het Zijn net Mensen' en recent 'Zeven Vinkjes' kraakt hij met zijn antropologische, heldere blik op de samenleving vaak ontoegankelijke of onbewuste maatschappelijke patronen. We zijn daarom superbenieuwd hoe Luyendijk kijkt naar vrijwilligerswerk.

Wij zijn ontzettend trots dat jij de prijzen uitreikt 14 juni - wat is jouw link met vrijwilligerswerk?

Ik geloof dat vrijwilligerswerk een essentieel onderdeel is van een samenleving, een soort bindweefsel tussen mensen. De overheid kan niet alles, maar de overheid moet ook niet alles willen kunnen. Want bij de overheid horen, om goede redenen, allerlei regels en protocollen. Juist bij vrijwilligerswerk is er meer vrijheid en lucht. Ik denk ook dat iemand die wordt geholpen door een vrijwilliger, deze hulp nog meer waardeert, omdat je weet dat het niet gebeurde als werk maar uit bevoegenheid.

In feite ben je nu vrijwilliger voor de NOV/Vrijwilligersprijzen als uitreiker van de prijzen. Welke bevoegenheid bij jou ligt hieraan ten grondslag?

Ik heb een heel sterk ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel, iets dat niet altijd handig is in het dagelijks leven. Ik denk dat vrijwilligerswerk bijdraagt aan een samenleving waarin alle noden worden gezien.

En vind je er iets van? Hoe kijk je bijvoorbeeld naar het fenomeen vrijwilligerswerk met de- door jou als naïef bestempelde- gedachte 'de meeste mensen deugen'?

Ik denk niet dat 'de' mens een vaststaande natuur heeft, die dan goed of slecht is. Ik denk dat we in zeer hoge mate, en veel meer dan we als individualisten zouden willen toegeven, worden gevormd door onze omgeving, bewust en vooral ook onbewust. Krijg je het voorbeeld dat de meeste mensen zich fatsoenlijk gedragen, dan doe jij

dat ook eerder. Maar dat is conformisme, niet omdat je 'deugt'. Maar hoe je het ook bedoelt, je gedraagt je fatsoenlijk, wat weer andere mensen inspireert of intimideert tot ook weer goed gedrag. Enzoverder. Vrijwilligerswerk is het goede voorbeeld.

zeggen als ze er toch achter kwamen: ja, ho eens even. Daarom is TV nooit echt, omdat er teveel achter de schermen verborgen blijft. De camera's bijvoorbeeld. Waarom zie je die nooit?

"Niet 'de' mens heeft een vaststaande natuur van goed of slecht, maar **we worden gevormd door onze omgeving, bewust en vooral ook onbewust. Vrijwilligerswerk is het goede voorbeeld, het kanaliseren van constructieve energie."**

Ja, het is het goede voorbeeld. Maar is vooral lovend zijn over vrijwilligerswerk misschien hetzelfde als zeggen dat de meeste mensen deugen??

Als je ziet hoeveel mensen vrijwilligerswerk doen, dan kun je vaststellen dat zij proberen het goede te doen. Maar daarvoor zijn ook structuren nodig, want vrijwilligerswerk zonder goede organisatie kan vastlopen, of erger. Het gaat erom de constructieve energie van mensen te kanaliseren, denk ik.

De titel van de documentaire die we de 14e laten zien en van het magazine is 'echt'. Wanneer is iets 'echt' voor jou?

Als je niks weglaat waarvan je weet dat het belangrijk is voor het begrip van het geheel. Je kunt natuurlijk nooit alles laten zien in een documentaire of een boek. Maar je kunt wel ervoor zorgen dat je niks achterhoudt waarvan mensen zouden

Wat is jouw verhaal? Jouw eigen verhaal tussen de regels en de boeken door? Bv nav de publicatie van je boek de zeven vinkjes?

Mijn verhaal is dat ik geloof dat veel mensen in Nederland het zichzelf best wat moeilijker mogen maken. In dit geval betekent dit dat je eerlijk kijkt naar hoe je nest en je lichaam je hebben geholpen in het leven, en wat je vervolgens kan doen om mensen met een ander lichaam en/ of nest dezelfde kansen op ontplooiing te geven. Het probleem is wat Gloria Wekker 'onschuld' noemt: veel mensen zijn zich van geen kwaad bewust, maar richten hun wereld en leven ook zo in dat ze nooit met dat kwaad worden geconfronteerd. Mijn verhaal is dat ik mensen op een compassievolle manier uit die onschuld over hun bevoorrechtheid probeer te leiden. Ik doe dat door middel van zelfkritiek, vanuit het idee: verbeter je begrip van de wereld, begin bij jezelf. ♥

Vrijwilligerswerk over de grenzen heen

In een wereld waarin we in toenemende mate met elkaar in verbinding staan, is de uitwisseling van cultuur en kennis door middel van vrijwilligerswerk steeds makkelijker. Ook is het steeds simpeler om hulp te bieden waar nodig. Alhoewel? Onderzoeker Malika Ouacha (Rotterdam School of Management, Erasmus universiteit) vertelt over de valkuilen die er op de loer liggen. We spraken ook met Joyce, die kiest voor het betrekken van de Ghanese bevolking bij haar organisatie, met Sam die zelf vrijwilligerswerk in het buitenland heeft ervaren en met Paolo, een Italiaanse Scout die een blik werpt op vrijwillig inzetten in zijn land.

Hoe kun je vrijwilligerswerk nou eens op een hele andere manier bekijken? Op een antropologische wijze bijvoorbeeld. Aan de andere kant van mijn scherm zit Malika Ouacha. Voor haar PhD deed ze zeven jaar onderzoek naar filantropie door diaspora en bi-culturele filantropen. Ze gebruikten Marokko en Nederland als case-study. Haar proefschrift heet "Receiving bij Giving", en gaat over motivaties van diaspora en bi-culturele filantropen om te geven en vrijwilligerswerk te doen in het land van herkomst.

"De ontvangende samenleving is heel afhankelijk van hun diaspora."

Zelf ben je ook onderdeel van een diaspora groep. Je onderzoek laat zien dat diaspora filantropie veel samengaat met religieus-gedreven, of faith-based, filantropie. In de context van Nederland-Marokko is dat overwegend de Islam. Zelf heb je ook ervaringen met Zakat, Sadaqa en Waqf, drie belangrijke elementen in de islam die een deel van de motivatie verklaren. Kun je uitleggen wat die drie begrippen betekenen en wat je bedoelt met de titel?

De basis van de islam bestaat uit vijf pijlers. De derde pijler is de *Zakat*, de aalmoes, het (verplicht) ondersteunen van de armen in

de samenleving. Vertaald naar Nederlandse begrippen gaat het dan eigenlijk om belastinggeld. Dus 2,5 procent van je jaarlijks vermogen moet je als moslim betalen als *Zakat*. De *Sadaqa* is alles wat je vrijwillig naast de *Zakat* geeft of doet. Dus *Sadaqa* is echt filantropie, alles wat je zonder dwang vanuit de kerk geeft. Overigens is dit geen aparte pijler. De *Waqf* zijn giften die je geeft vanuit een organisatie of religieus instituut, te vergelijken met corporate filantropie. Mijn proefschrift heet "Receiving bij Giving", omdat mijn onderzoek laat zien dat diaspora giften meer gaan over de gever dan over de ontvanger. Dat is een eeuwenoude, Bijbelse, wijsheid. Als je diaspora en bi-culturele filantropie onderzoekt, leg je eigenlijk de filantroop, de gever, onder een vergrootglas. Wat het extra complex maakt in mijn onderzoek is de extra laag die er bij deze filantroop bijkomt, namelijk dat zijn wortels vaak elders liggen, al dan niet uit vrije wil. Dat doet iets met je identiteit, de manier hoe je je weerhoudt tot de maatschappij. En, zoals verwacht, ook iets met de samenleving waarbinnen diegene opgroeit of beweegt.

Waar denk je dan aan?

Ik denk onder andere aan de uitsluiting die men ervaart. Mijn onderzoek laat zien dat er een heel duidelijk verschil is tussen giften die gedaan worden door niet-diaspora en giften die gedaan worden door bi-culturele filantropen. Niet-diasporische filantropen die hier geven, zijn vaak meer gericht om hier de vooruitgang te creëren. En diasporische filantropen zijn meer gericht op vooruitgang elders. Terwijl de diasporische community hier best wat aandacht kan gebruiken. Want, om een voorbeeld te noemen, Nederlandse moslims behoren tot

de grootste groep die hier in armoede leeft. Dat wordt vergeten. Als je kijkt naar religieus gedreven diaspora filantropie in Nederland, hebben we het Nationale *Zakat* Fonds. Zij halen *zakat* op bij Nederlandse moslims om hier andere Nederlandse moslims te voorzien van nodige giften, zoals bijvoorbeeld opgelopen maandelijkse huur die men niet meer kan betalen. Het is in Nederland het enige Islamitische initiatief dat zich hier op een institutionele manier mee bezighoudt. Normaal deed de moskee dat. Maar het doet ook iets met je identiteit als individu en als collectief. Want met het geven van geld aan je familie in Soedan, Somalië of Turkije, geef je in wezen te kennen dat je je diep van binnen meer verbonden voelt met hen dan met je buurman Piet. Maar van Piet weet je dat hij in de bijstand leeft. Wat betekent die verbinding dan met Piet? Het lijkt dan alsof men niet zo veel daar om geeft. Snap je? Dat zegt iets heel fundamenteels over identiteit, verbondenheid en integratie.

Dus het geven van het geld komt ten goede aan de gever? Hoe werkt dat?

Ja, absoluut. Tis heel plat gezegd een hele zelfbevredigende actie. Je zou prima kunnen zeggen: iemand geeft omdat het hem of haar een goed gevoel geeft, that's it. Mijn data bevat letterlijke uitspraken van participanten die zeggen: 'als ik geef aan mijn land van herkomst, voel ik mij een stuk beter'.

En wat zijn de gevolgen voor de gevoelsmatige plek in de maatschappij hier?

Mijn onderzoek laat zien dat die werkelijkheid over het algemeen twee kanten kent.

Als je elders geeft en je bent hier gevestigd, dan kun je een gevoel hebben dat zegt: 'ik voel me hier zo thuis, we hebben het hier zo goed – ook al hebben we hier ook echt onze uitdagingen, we hebben het nog steeds niet zo slecht als mijn familie in Algerije of Marokko'. Het kan je een heel dankbaar mens maken.

Aan de andere kant kun je er nijd door krijgen en denken: 'Als ik het niet geef, geeft niemand het. Ook de overheid daar doet het niet'. Je zou daarnaast ook kunnen stellen dat de ontvangende samenleving heel afhankelijk is van hun diaspora. Daarnaast kan je de rol van de diaspora in hun BNP niet negeren. Echter wordt dat nog wel veel gedaan door academici en beleidsmakers.

Moet de Nederlandse overheid daar iets aan doen vind je?

Tuurlijk, dit zijn nog altijd Nederlandse staatsburgers. Als ik bijvoorbeeld burgemeester van een Nederlandse stad zou zijn, zou ik mezelf de vraag stellen: 'Wat kan ik doen om deze plek zo aantrekkelijk te maken voor hen die zich genooddakt voelen om elders te geven, terwijl ik weet dat bijvoorbeeld de hoeveelheid daklozen hier toeneemt?'. Je zou deze filantropen meer kunnen betrekken bij de lokale besluitvorming hier.

Bij welke besluitvorming?

Hoe moeten we de sociale voorzieningen inrichten? Wat vinden jullie? Wat moet er onder vallen? Wat vinden jullie belangrijk en waarom? Die levenswereld inzichtelijk maken voor het beleid en daar het beleid op inrichten. Zodat het echt inclusief is, en niet alleen inclusief lijkt. Daar zit namelijk een groot verschil in.

Het zijn vrijwilligersorganisaties die kampen met tekorten aan vrijwillige inzet. Wat zouden die moeten doen om diasporische en bi-culturele filantropen aan te trekken?

Deze vraag krijg ik heel vaak. Ik ben bezig daarom met het schrijven van een consortium plan om o.a. deze vraag te beantwoorden. Het is heel ingewikkeld, want plat gezegd: je kunt niet aantrekken wat je niet kent noch wat jou niet kent.

Kun je deze uitspraak uitleggen aan de hand van jouw onderzoek en dat voorbeeld van de Berber vrouwen?

Ik kom oorspronkelijk uit het Zuiden van Marokko. Mijn adoptiemoeder is Nederlands, maar komt regelmatig in het Zuiden van Marokko. De mensen daar voelen in contact met haar: 'jij kent ons'. Dat is iets heel tribaals. Normen en waarden, de taal, culturele codes. Het spreken van de inheemse taal is een voorwaarde om volledig ingesloten te worden in de community. En diaspora filantropen spreken hun taal, dus worden deze veel toegelaten met hun giften. De ontvangers zijn naar hen veel opener dan naar mensen die komen geven en hun taal niet spraken, bijvoorbeeld niet-diasporische of seculiere non-profit organisaties. Die hebben bijna geen schijn van kans omdat ze op identiteitsvlak zo ver van elkaar staan en het voor de ontvanger niet gelijkwaardig voelt. Dat is waar men gevoelig voor is, vooral gezien de koloniale geschiedenis.

Was het niet gelijkwaardig, of leek dat zo omdat ze elkaar gewoon door gebrek aan taalkennis niet goed begrepen?

De ontvang en geef verhouding. Er is veel

koloniale geschiedenis, helaas, dus het gelijkwaardig maken van die relatie vraagt heel veel van beide kanten. Ik vind het daarom ook altijd opmerkelijk als een grote NGO zegt: 'wij willen daar ook aan de slag'. Mijn cynische kant denkt: 'dit is duidelijk marketing, en windowdressing'. Optimistischer gezien kun je de vraag stellen 'hoe ga je aan de slag op een plek die je niet kent?'. Haal eerst de kennis in huis. En dan heb ik het niet over een training cultureel vakmanschap voor het niet diasporische mono-culturele personeel of vrijwilligers. Werk juist samen met diaspora groepen. Bied hun een baan aan. Erken hen voor hun culturele en religieuze kennis en ervaringsdeskundigheid. Veel diaspora filantropen die ik gesproken heb, doen dit naast een fulltimebaan. Naast hun gezinnen. Naast 1500 andere dingen die zij voor de community doen, zowel hier als in het land van herkomst. Ze zijn voor Nederlandse organisaties en (internationale) NGO's en bedrijven gatekeepers. Je kunt niet om hen heen. En die erkenning is, in mijn optiek, echt een primaire voorwaarde.

Wanneer vind je dat organisatie geloofwaardig bezig zijn met werven van mensen met een migranten achtergrond?

Als je zegt dat je die zoekt, denk ik dat er iets niet klopt.

Maar wanneer wel?

Als je gewoon zegt: ik zoek mensen. Mensen met ervaringsdeskundigheid en diepe doorleefde kennis van een bepaalde regio of onderwerp. Dan kan het ook de dochter van een ambassadeur zijn die toevallig ergens in een Arabisch of Aziatisch land gewoond heeft.

>>

Als vrijwilligers-organisaties mensen zoeken met een migranten achtergrond dan zullen ze hun organisatiecultuur moeten veranderen

Hoe is vrijwilligerswerk trouwens georganiseerd in Marokko?

Het is een islamitische samenleving dus liefdadigheid en vrijwilligerswerk is aan de orde van de dag. Het is een religieuze natiestaat en daardoor is liefdadigheid meer vanzelfsprekend en herken je het minder gauw dan in Nederland. In een seculiere staat wordt het heel gauw geïnstitutionaliseerd, we noemen het mantelzorg, buddy's, maatjeswerk enzovoorts. Terwijl mijn oom vier vrouwen onderhoudt in Marokko – nee niet in polygamie termen – maar gewoon vrouwen in de community die er bijvoorbeeld alleen voor staan omdat ze weduwen zijn. Hij heeft zijn eigen vrouw en zijn gezin. En vanuit zijn islamitische identiteit is het vanzelfsprekend om voor hulpbehoevenden, als je de middelen hebt, te zorgen. Dat doe je gewoon. Ze

noemen het pas liefdadigheid als je ernaar vraagt. Tijdens mijn onderzoek stel ik nog altijd de vraag en krijg ik ook nog altijd een tegenvraag: 'Waarom vraag je dat?' Het is toch gewoon *sadaqa*. Het is echt een morele plicht om voor elkaar te zorgen.

Zie jij dat morele plichtsgevoel ook in Nederland?

Nou, in Nederland kennen we ook het idee van opgegroeid zijn in een stam. Een deel van mijn familie komt uit Brabant. Die zijn echt opgegroeid in een community. Daar zorg je voor elkaar. Er is een soort begrip die je elders niet krijgt. Dat vinden diaspora filantropen bij diaspora organisaties, omdat ze voelen dat ze zich onder gelijkgestemden bevinden. Tegelijkertijd zie ik ook dat maatschappij de laatste jaren best verhard is, en ik vrees dat dat ook alleen maar toe zal nemen. Tegelijkertijd zijn we hier in het Westen heel individualistisch. Terwijl, voor veel diaspora groepen, de samenleving in het land van herkomst vaak een heel collectieve identiteit heeft. Waarin er gedacht wordt vanuit 'wij' en niet vanuit 'ik'. Het belang van de groep gaat voor het belang van het individu. Die waarden dragen veel diaspora filantropen met zich mee, zie ik in mijn data. Dus als niet-diasporische vrijwilligersorganisaties mensen zoeken met een diaspora of migratieachtergrond, dan denk ik dat er vooraf eerst een cultuurverandering in de

organisatie moet plaatsvinden.

Wat vind je ervan dat het in Marokko zo vanzelfsprekend is om voor elkaar te zorgen en hier moet je mensen werven?

Dat vind ik een mooie vraag. Als antropoloog kijk ik ook graag naar de vraag achter de vraag. En als je mensen moet werven om liefdadigheid uit te kunnen voeren, vraag ik me af: 'wat is er echt aan de orde dat er een externe factor moet zijn die ons eraan helpt herinneren dat we voor elkaar moeten zorgen?

Ik vermoed dat het antwoord al snel zal zijn dat we in een heel erg gepolariseerde samenleving wonen en dat het verschil tussen arm en rijk zo groot en duidelijk is, en dat steeds meer wordt. Ik vind dat schrijnend. Hetgeen er na WOII is opgebouwd, is ook weer afgebouwd tot een bepaalde hoogte. Natuurlijk speelt geopolitiek hierin een belangrijke rol.

Als non-profit organisatie, denk ik dat je je moet afvragen: 'wat doe ik dat maakt dat het niet naar mij toekomt?' Dus dan heb je het over de diaspora giften, diaspora vrijwilligers, filantropen, etc. Mijn wens voor alle vrijwilligersorganisaties is dus: 'STOP met werven en kijk echt eerst even naar binnen. Als daar de nodige veranderingen hebben plaatsgevonden, durf ik te voorspellen dat werven wellicht niet nodig zal zijn. ♥

Sam

De tijd ging snel, vond Sam. Als een trein die alsmaar doorgaat: basisschool, middelbare, bachelor, master. Daarom besloot hij na het halen van zijn diploma niet meteen in een baan te rollen, maar even iets heel anders te doen. "Eigenlijk was er al tijdens mijn studie de wens om iets voor de maatschappij te betekenen. Toen ik ging zoeken, nam ik klimaatverandering als uitgangspunt." Zo gebeurde het dat Sam in de bus richting Slovenië vertrok met Kastelec als bestemming.

Via het European Solidarity Corps, een subsidieprogramma van de Europese Commissie, kwam hij terecht bij Park Istra, een organisatie die de lokale bevolking helpt en bijdraagt aan een duurzame regio. "Ik werkte samen met mensen uit heel Europa aan allerlei projecten. Zo hebben we meegeholpen aan het opzetten van een permacultuurcentrum, hielpen we basisschoolkinderen met Engels en werkten we met boeren op het land. Met zijn vijftien werden die taken verdeeld en steeds deed je weer iets anders, zodat het afwisselend was."

Dat Sam zijn jaar vrijaf in het buitenland wilde doorbrengen, kwam doordat hij graag nieuwe culturen wilde ervaren. "Dat kon door lokaal met de bevolking in contact te komen, maar ook door samen te werken met andere mensen uit Europa. Dat was een van de leukste dingen, dat ik zoveel mensen heb leren kennen. Dagelijks heb ik nog contact met de andere Europese vrijwilligers waarmee ik in Slovenië samenwerkte. Ook de balans tussen vrijwilligerswerk en vrije tijd in het weekend was tof, want zo kon ik het land leren kennen. Het vrijwilligerswerk in het buitenland is zo goed befallen, dat ik het graag nog een keer wil doen. Wat en waar ben ik nog over aan het nadenken." ♥

Joyce

Iemand die zich er goed van bewust is dat mensen in andere landen ook een andere manier van denken en doen hebben, is Joyce Baarh. Met haar stichting in oprichting, Supporting Living Ghana, wil ze meer toekomstperspectief creëren voor kinderen, jongeren en kinderloze vrouwen. Om dat zo goed mogelijk voor elkaar te krijgen, heeft Joyce ervoor gekozen om een bestuur te vormen met Nederlanders en Ghanezen. "Het bestuur zal bestaan uit mijzelf, een Ghanese vriendin in Nederland en drie inwoners van het land zelf."

In Nederland kwam Joyce via migrantenkerken in contact met mensen uit Ghana die haar vertelden over armoede en moeilijkheden in hun land van herkomst. "Voor verstoten vrouwen is het een dagelijkse struggle om te overleven en ook kinderen en jongeren in armoede kunnen een steuntje in de rug gebruiken." Omdat Joyce zelf veel ervaring heeft met commercieel denken, heeft ze goed idee over hoe het project vormgegeven zal worden. "We hebben een business model omgebouwd naar een sociaal model, waarmee we mensen gaan mensen helpen en leren hoe zij dagelijks inkomen kunnen vergroten. Na vijf jaar willen we de mogelijkheden hebben om zelf inkomsten te generen, waarmee we nieuwe projecten kunnen opstarten. Zo gaan we in een leercentrum jongeren leren om onder andere met hydrosystemen groenten te kweken. Die groenten gaan uiteindelijk verkocht worden en die opbrengsten kunnen terug in het project. Zo doen we dat ook met het maken van sieraden."

Om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de lokale bevolking, luistert Joyce graag naar de adviezen van Shirley, haar rechterhand in Nederland. "Zij komt zelf uit Ghana en weet hoe de mindset van de mensen daar is. Ze kent de cultuur en tradities en heeft een netwerk. De andere bestuurders zijn Ghanezen met allerlei expertises die aansluiten bij onze doelen. Eén persoon is onderwijzer geweest, dus die weet goed hoe je met kinderen en jongeren omgaat. De tweede is ondernemer in de bouwsector en heeft een tijd in het buitenland gewoond. Hij heeft ervaring met bedrijfsvoering. Een derde is verbonden aan de universiteit en heeft verstand van ecologisch verbouwen. Zulke contacten en samenwerkingen in het land waarin een stichting wil gaan opereren, zijn cruciaal, vertelt Joyce. "In Ghana zijn er bijvoorbeeld verschillende stammen en ook politiek gezien is het handig om te weten hoe de zaken werken. De juiste kennis en contacten leveren ook praktische voordelen op. Je kunt geld besparen bijvoorbeeld. Als ik als Europeaan in Ghana inkopen wil doen, betaal ik drie keer zo veel als een local. Als één van de andere toekomstige bestuursleden dat doet, kost het ons dus minder. Daarmee houden we meer geld over voor het project en dat is wel zo prettig." Als deze pilot in Ghana goed verloopt, gaat de stichting uitrollen op de Nederlandse Antillen, Suriname en Jamaica. Ook met lokale bestuurders? "Absoluut!" ♥

Paolo

Meer dan vijftig miljoen Scouts in meer dan tweehonderd landen. Dat betekent dat er weinig plekken op aarde zijn waar ze niet weten wat Scouting is. Iemand die zich met hart en ziel inzet voor de club is de Italiaanse Paolo Fiora. Net als vele andere volwassenen die zich inzetten voor Scouting is Paolo ook begonnen als jeugdlid. "Toen ik dertien was nodigde een klasgenootje me uit eens mee te komen. Dat was zo leuk dat ik ben gebleven. In de jaren nadat ik negentien werd volgde ik verschillende trainingen om ook Scoutleider te kunnen zijn. Door zelf ook vrijwilliger te worden, wilde ik teruggeven wat ik als kind had ontvangen aan mooie ervaringen. Later werd ik zelfs nog trainer van de leiders en erna gecertificeerd trainer van trainers." Anno 2024 is Paolo bestuurslid van de 'Corpo Nazionale Giovani Esploratori ed Esploratrici Italiani'. Dat is een van de twee erkende, grote organisaties die onder de Italiaanse Scoutingfederatie

vallen. De andere is van katholieke aard. "Ik ben verantwoordelijk voor de communicatie, wat ook in lijn met mijn werk is. Dat werkt trouwens ook de andere kant op: door Scouting heb ik veel vaardigheden en competenties opgedaan die ik in mijn werk goed kon gebruiken. Tegenwoordig zetten jongere mensen hun vrijwilligerswerk bij Scouting ook op hun cv. Vroeger was dat ondenkbaar, want de termen die we gebruiken waren alleen voor Scoutleden te begrijpen. Bij begrippen als 'troepen' en 'patrouilles' werd bijvoorbeeld gedacht aan iets militair. Nu weet iedereen wel wat Scouting is en moedigen we jongeren aan om die expertise juist te benadrukken als ze zoeken naar een baan. De praktische ervaring die ze hebben, met bijvoorbeeld leidinggeven en samenwerken, wordt gewaardeerd. Werkgevers kunnen zo ook zien dat het mensen zijn die bereid zijn hun tijd te geven aan een ander en die gemotiveerd zijn.

Dat Scouting internationaal is, betekent niet dat het in elk land in de wereld hetzelfde gaat. Als onderdeel van de European Scout Region, zag Paolo ook verschillen. "Natuurlijk zijn de waarden en de methodes in elk land hetzelfde. We leren allemaal om knopen te leggen, houten constructies te bouwen, een vuur te maken, te koken samen op kamp te gaan, maar de cultuur, gebruiken en tradities van een land bepalen ook gedeeltelijk de manier waarop dingen worden gedaan. Zo lijkt er bijvoorbeeld in zuidelijke Europese landen een grotere nadruk te liggen op het 'patrouillesysteem': met andere woorden, een grotere focus op samenwerken als groep. In noordelijk Europa daarentegen lijkt er meer nadruk te liggen op individuele ontwikkelingsactiviteiten." ♥

Samen aan de slag!

Echt #Meedoen

Kennismaken met de Nederlandse cultuur, de taal alvast oefenen en een netwerk opbouwen. Het zijn allemaal redenen waarom meedoen met de maatschappij vanaf het allereerste moment een heel goed idee is voor mensen die nieuw in ons land zijn. Ook voor maatschappelijke organisaties kan werken met nieuwkomers veel opleveren. Niet alleen heb je gemotiveerde vrijwilligers in huis, ook draag je op deze manier actief bij aan diversiteit en inclusie binnen de organisatie. Er zijn wat zaken waar je rekening mee kunt houden.

Foto's: Annemiek Dubbeldeman

Taal

Het meest voor de hand liggend is de taal. Zorg ervoor dat je vacatureteksten opstelt in A2 of B1. Of, ook handig, in diverse talen. Bepaal per functie of taak welk taalniveau gevraagd kan worden en of het überhaupt nodig is er een eis aan te koppelen. Check bij de vrijwilliger zelf wat ze zelf graag willen met betrekking tot de taal: willen ze graag dat je altijd Nederlands met ze spreekt of is afwisseling met Engels ook handig? Bedenk dat veel mensen het spannend vinden om ergens te komen waar ze de taal niet spreken. Nieuwkomers vinden het fijn als ze de ruimte krijgen om te leren en voelen dat het mag.

bijvoorbeeld waarde gehecht wordt aan op tijd komen. Geef mensen ook de tijd om echt te wennen. Nieuwe gewoonten leer je niet in een week aan. Het is ook goed om andere vrijwilligers erbij te betrekken om cultuurverschillen te overbruggen. Heb aandacht voor de verschillen en de overeenkomsten tussen mensen. Soms kan het even lastig zijn, maar het zal vooral ook verrijken.

In het algemeen is het goed te beseffen dat elke nieuwkomer net als de andere vrijwilligers eigen behoeften en talenten heeft.

Sommige mensen willen meteen de taal in de praktijk leren en spreken bij aanvang nog geen Nederlands. Anderen hebben al taallessen achter de rug en redden zich qua taal al aardig. Ook qua karakter en achtergrond is iedereen anders. De één heeft behoefte aan meer sociale contacten, terwijl een ander eerst even rustig de kat uit de boom wil kijken. Probeer aan te sluiten bij iemands behoeften en besef dat mensen in stappen vooruit zullen gaan. Kijk waar iemand zich prettig bij voelt en sluit als het kan aan bij al bestaande vaardigheden. ♥

Bereikbaarheid

Veel nieuwkomers wonen in azc's. Vaak zijn die een eind verwijderd van voorzieningen en werkplekken. En, niet iedereen kan fietsen of heeft een fiets. Beperkte mobiliteit is dus een factor om rekening mee te houden. Er zijn een paar manieren om dit te doen: zoek samen uit hoe iemand per openbaar vervoer naar de organisatie kan komen. Of kijk of een van de andere vaste vrijwilligers misschien kan helpen door de nieuwkomer op te halen. Het is altijd spannend om in een nieuw land er in je eentje op uit te gaan, dus aandacht hebben voor een goed begin is prettig.

Andere culturen en gewoontes

Veel nieuwkomers zijn afkomstig uit landen met een andere cultuur. Net als werken met jongeren, kan het even aftasten en wennen zijn voor beide partijen. Voor nieuwkomers is vrijwilligerswerk een mooie kennismaking met de Nederlandse cultuur, waarin er vaak

Wat doet #Meedoen

Sinds 2022 is de Nieuwe Wet Inburgering van kracht. Daarin staat meedoen centraal voor zowel asielzoekers als statushouders. #Meedoen is een programma gebaseerd op de methodiek 'Aan de Slag', ontwikkeld door de vrijwilligerscentrales Nijmegen en Utrecht. In 2016 startten COA, Pharos en NOV een samenwerking om het concept naar meer gemeentes uit te breiden. Azc-bewoners hebben sindsdien meer dan 50.000 keer deelgenomen aan vrijwilligerswerk en activiteiten bij meer dan duizend betrokken lokale en landelijke organisaties via de 38 #Meedoenbalies. NOV heeft hierin een coördinerende rol, de vrijwilligerscentrales zorgen voor een breed participatieaanbod (vrijwilligerswerk en leuke activiteiten) en COA moedigt bewoners aan om deel te nemen en zorgen ervoor dat de opgedane ervaring ook een toevoeging is op iemands inburgeringstraject wanneer iemand een verblijfsvergunning krijgt. Bij de #Meedoenbalies werken rond de zestig mensen namens een vrijwilligersorganisatie of welzijnsorganisatie. Deze (betaalde) professionals worden bijgestaan door vrijwilligers.

Meer weten? Op NOV lees je meer over dit programma.

#Zeynep

In de hal van het AZC in Zutphen, staat Artikel 1 groot op de muur geschreven. Een tekst waar Zeynep, die in haar land advocaat was, zich thuis bij voelde. Sinds ze is gevlucht, kon ze haar beroep niet meer uitoefenen, maar stilzitten deed ze niet.

Zeynep had een druk leven in Turkije, maar moest vluchten. Eenmaal aangekomen in Nederland, voelde ze zich alleen, want haar man zat nog in een ander land. Daarom kwam ze in actie. "Ik wilde graag snel vrien-

den maken om samen dingen te doen. Ook vind ik het fijn om andere mensen te helpen, dus vrijwilligerswerk en meedoen aan activiteiten leek me goed." Een van de tofste dingen waaraan ze meehielp was een groot feest op Internationale Vrouwendag. "We hebben samen gekookt, gegeten, naar een koor geluisterd en gedanst." Zeynep begon ook met taallessen. "Hard studeren op de taal ging prima, maar durven praten vond ik lastig. Toch vond ik dat ik het moest doen, dus ging ik kijken of ik vrijwilligerswerk buiten het AZC kon doen." Zeynep vond een vrijwilligersjob bij een kringloopwinkel. "Omdat ik direct

contact met de mensen wilde, ging ik achter de kassa helpen, want dan moet je wel de hele dag Nederlands praten. In het begin vroeg ik vaak of mensen hun zinnen wilden herhalen, maar na een tijdje was dat niet meer nodig. "Gewoon doen helpt echt!" Momenteel is ze bezig met een master Nederlands en erna wil ze een master op juridisch gebied gaan doen. Als vrijwilliger gaf ze in Turkije advies aan vluchtelingen die in het land kwamen. "Dat vond ik heel leuk, dus na de master wil ik als jurist werken op dit vlak." Naast Artikel 1 zal Zeynep dan vast met nog een hoop andere artikelen te maken krijgen. ♥

#Mustafa

Wie Mohanad ontmoet en hem aan het woord hoort, zal niet geloven dat hij kort in Nederland is. De manier waarop de Nederlandse woorden en grammaticaal bijna perfecte zinnen uit zijn mond rollen, is verbazingwekkend. Hoe hij dat voor elkaar kreeg? Zelfstudie, sporten en vrijwilligerswerk!

Begin twintig is hij en vol energie. De lijst met de activiteiten die hij deed toen hij pas net in Wageningen was, is lang. "Mijn eerste vrijwilligersklus was in een verzor-

gingshuis. Samen met de ouderen ging ik koken, maar dat bleek best lastig, omdat ik toen nog helemaal geen Nederlands sprak. Alles moest ik uitbeelden. Die dag besloot ik eerst maar heel snel en intensief de taal te gaan leren, want het leek me makkelijker als ik kon communiceren. Na drie maanden ging ik weer terug om te koken en de mensen daar waren heel erg verbaasd dat ik ineens wel een beetje de taal sprak. Nu hoefde ik niet meer 'snijden' uit te beelden, maar kon ik het gewoon zeggen. Het was heel gezellig ook!"

De vrijwilligersklussen volgden elkaar in rap tempo op: tickets scannen bij een

graffitifestival, Nederlandse lesgeven op het azc, wandelen en kletsen met ouderen en tolken op het azc zelf. Actief bezig zijn met allerlei zaken, zoals vrijwilligerswerk en sporten gaf hem motivatie. "Het zou niks voor mij zijn om niks te doen te hebben en alleen maar op mijn kamer te zitten; ik zou er heel somber van worden en stress hebben. Nu ben ik steeds bezig geweest met sporten, vrijwilligerswerk en zelfstudie Nederlands. Het is gewoon een goed idee om door mee te doen met de maatschappij de taal te oefenen en de cultuur te leren kennen. Misschien is het spannend in het begin, maar in het leven moet je gewoon alles proberen." ♥

#Mohanad

Wanneer hij over zijn inzet voor het buurtcentrum praat, is er bij Mustafa blijdschap en ontspanning te zien. Hier voelde hij zich gewaardeerd en nuttig. Op deze plek kon hij geven en ontvangen. Intussen woont hij op een andere plek en begint aan een betaalde baan. Maar aan 'zijn' buurtfamilie denkt hij graag terug.

Al vanaf het eerste moment dat hij in het land kwam, begon ook Mustafa met een zelfstudie Nederlands. Eerst door te lezen en leren en zo snel als het kon in de prak-

tijk door vrijwilligerswerk. Na zijn aankomst in het azc van Almere, vroeg hij zich af wat hij kon doen. "Het is niet makkelijk om ver weg van familie te zijn en dus wilde ik graag het sociale leven opzoeken in de stad." Op een dag zag hij mensen een gebouw in- en uitlopen en werd nieuwsgierig, want het zag er sociaal uit. Het bleek een buurtcentrum te zijn. Mustafa zag het al helemaal zitten: vlak voor zijn vlucht uit Turkije had hij nog een cursus tot barista gevolgd en hij wilde wel lekkere koffie voor de mensen uit de buurt maken. Eenmaal in het buurtcentrum aangekomen, bleken zijn barista-skills niet erg inzetbaar te zijn, want de simpele koffiemachine had slechts één knop om te bedienen. Mustafa

kan zelf wel om lachen om die herinnering, want positief als hij is, zocht hij gewoon andere bezigheden in het centrum. Hij werd gastheer en begeleider van verschillende groepen mensen die het buurtthuis bezochten. Het buurtcentrum was voor Mustafa als een warm bad. "Ik voelde me erg welkom en kreeg veel support bij het leren van de taal. Het is heel waardevol. Een nieuw leven starten is moeilijk, maar vrijwilligerswerk doen helpt daarbij." ♥

Vrijwilligers- werk in cijfers

2022 was een turbulent jaar. Het betekende het einde van beperkende coronamaatregelen, maar ook het begin van nieuwe crises in binnen- en buitenland: de oorlog in Oekraïne, de energie- en stikstofcrisis, hoge inflatie en toenemende financiële onzekerheid. Hoe ziet het vrijwilligerswerk ten tijde van deze grote veranderingen en crises eruit?

Door Marlou Ramaekers
en Stephanie Koolen-Maas,
onderzoekers aan de
Vrije Universiteit

Dit was één van de vragen die ten grondslag lag aan de veertiende editie van *Geven in Nederland*. Sinds 1995 wordt elke twee jaar het geefgedrag van huishoudens, nalatenschappen, fondsen, bedrijven en loterijen in kaart gebracht en samengevoegd tot een macro-economisch overzicht. Hierbij wordt ook gekeken naar vrijwilligerswerk. In deze bijdrage lichten we enkele bevindingen uit *Geven in Nederland 2024* over de vrijwillige inzet van Nederlanders uit.

Vrijwilligerswerk wordt flexibeler

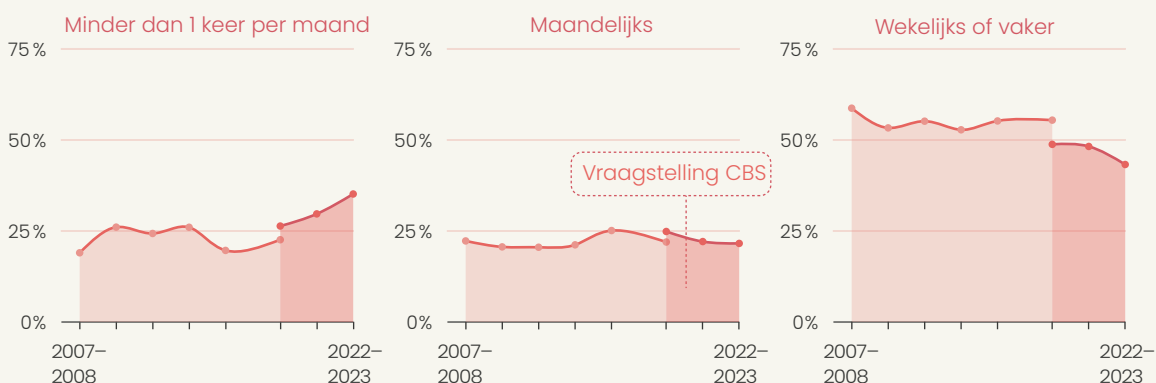
Sinds 2018 zien we een geleidelijke afname in het aandeel vrijwilligers dat zich wekelijks of vaker voor een organisatie inzet. Tegelijkertijd neemt het aandeel vrijwilligers dat zich minder dan één keer per maand inzet toe. Dit wijst erop dat 'episodisch vrijwilligerswerk' populairder wordt in Nederland. Episodisch (of incidenteel) vrijwilligerswerk is de verzamelterm voor allerlei vormen van vrijwilligerswerk waarbij vrijwilligers eenmalige of kortstondige mogelijkheden van vrijwilligerswerk aan gaan. Voorbeelden zijn deelname aan een nationale dag zoals NLdoet, maar ook vrijwilligerswerk bij een groot

sportevenement of vrijwilligerswerk in crises, bijvoorbeeld wanneer er plotseling veel vluchtelingen naar Nederland komen. Een voordeel van episodisch vrijwilligerswerk is dat het vaak flexibeler is en daarmee beter aansluit bij het leven van vrijwilligers, zeker wanneer zij weinig tijd hebben. De toenemende populariteit van deze vorm van vrijwilligerswerk komt overeen met bevindingen in Westerse landen.

Vrijwilligerswerk wordt niet alleen flexibeler doordat vrijwilligers zich minder op regelmatige basis inzetten, maar ook omdat vrijwilligerswerk vaker online plaats vindt. In 2020 was er sprake van een aanzienlijke toename in het onlinevrijwilligerswerk in organisatieverband. Deze toename is toe te schrijven aan de coronapandemie. Heeft deze stijging doorgezet in 2022? In 2022 zien we dat meer vrijwilligerswerk weer ter plekke plaats vindt. De cijfers zijn vergelijkbaar met de situatie voor de coronapandemie. De toename in het vrijwilligerswerk dat ter plekke wordt uitgevoerd, gaat echter niet ten koste van het aandeel onlinevrijwilligerswerk. Het blijkt namelijk dat

Aandeel mensen dat minder dan één keer per maand vrijwilliger is voor een organisatie neemt verder toe

Percentage vrijwilligers en de frequentie van vrijwilligerswerk voor een organisatie, 2007-2023 (in %)

Bron: Geven in Nederland (2024)

Marlou Ramaekers

Stephanie Koolen-Maas

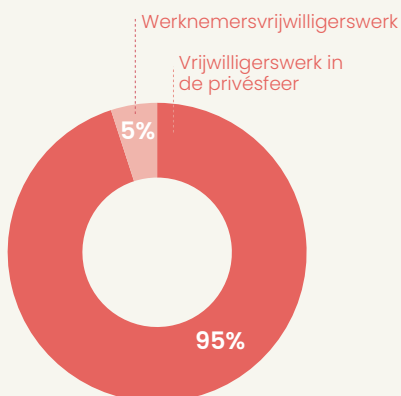
meer vrijwilligerswerk zowel ter plekke als online plaats vindt. Ook dit wijst op toenemende flexibiliteit in vrijwilligerswerk.

Werknemers staan positief tegenover medewerkersvrijwilligers, maar doen het (nog) niet vaak

In *Geven in Nederland 2024* gaan we ook uitgebreid in op de maatschappelijke inzet van werknemers (ook wel: werknemers- of medewerkersvrijwilligerswerk, bedrijfsvrijwilligerswerk of pro-bonowerk). Dit komt voort uit de interesse bij Vereniging NOV (Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk) en MKB-Nederland. In het NOV-programma Good Busy werken bedrijven samen om kennis en ervaringen over werknemersvrijwilligerswerk uit te wisselen. Uit ons onderzoek blijkt

Slechts een klein gedeelte van het vrijwilligerswerk wordt ondersteund of georganiseerd door de werkgever

Percentage werknemersvrijwilligerswerk, 2022-2023 (in %)

Bron: *Geven in Nederland* (2024)

dat werknemersvrijwilligerswerk en pro-bonowerk voor bedrijven, maatschappelijke organisaties en deelnemers waardevol is, maar nog niet heel vaak voorkomt in Nederland.

Slechts een klein gedeelte (5%) van de vrijwilligers geeft aan dat hun vrijwilligerswerk ondersteund wordt door hun werkgever. Ook geeft slechts 7% van de Nederlanders met betaald werk aan dat hun werkgever werknemersvrijwilligerswerk aanbiedt. Onder 286 onderzochte bedrijven ligt dit percentage hoger: 26% zegt dat werknemers van het bedrijf de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan werknemersvrijwilligerswerk of pro-bonowerk. Onder bedrijven met meer dan 50 of 250 werknemers is dit percentage nog hoger. Wel geven bedrijven aan dat een minderheid van de werknemers ook daadwerkelijk deelneemt. Bij de helft van de bedrijven, neemt minder dan 23% van de werknemers deel. Bij de andere helft ligt dit percentage boven de 23%. Ons onderzoek laat echter zien dat er veel mogelijkheden zijn om de vrijwillige en maatschappelijke inzet van werknemers te vergroten!

Werknemers staan dan ook niet negatief tegenover vrijwilligerswerk via hun werkgever. Bijna de helft van de werknemers vindt het belangrijk om via de werkgever de mogelijkheid te hebben om zich in te zetten voor de maatschappij. Daarnaast blijkt de bereidheid van werknemers om zich vrijwillig in te zetten af te hangen van de omstandigheden waaronder dit plaats vindt.

Meer weten?

Op de Dag van de Filantropie (19 juni 2024) presenteert het Centrum voor de Filantropische Studies (Vrije Universiteit Amsterdam) het volledige onderzoek *Geven in Nederland 2024*. Hierin gaan we verder in op (trends in) vrijwilligerswerk in 2022. Na afloop is het volledige onderzoek online beschikbaar of als boek te bestellen. Voor meer informatie zie www.geveninnederland.nl. ❤️

Lucas Meijs

Over al dan niet bestaande tekorten, overblijfouders en sociaal wenselijke antwoorden en trends in vrijwilligerswerk.

Om meteen maar met de deur in huis te vallen: vind jij dat er een tekort is aan vrijwilligers?

"Ja, er is een reëel tekort aan zorgvrijwilligers en bestuurdersvacatures blijven erg lang ongevuld. Op die plekken doet het echt pijn. Dit komt niet omdat mensen het niet meer willen, maar vooral omdat mensen ook een heleboel andere dingen kunnen doen. Echter, uit Europees vergelijkend onderzoek blijkt dat Nederland het niet zo slecht doet met haar percentage vrijwilligers. Kijk bijvoorbeeld naar Kroatië met 9% vrijwilligers. Daar moppert niemand over tekorten. In Nederland wel. Er is geen gebrek aan vrijwillige energie, maar in Nederland zijn er wel een heleboel mogelijkheden voor vrijwilligerswerk. In Kroatië zijn er veel minder mogelijkheden. Vorig jaar lachte mijn Kroatische collega mij een keer uit toen ik het had over een tekort aan vrijwilligers voor de voedselbank voor huisdieren. Zij zei: "Dat is niet een tekort, dat is een overschot!"

Voor de koppeling van zorg en welzijn is tegenwoordig veel aandacht en geld beschikbaar. Goed voor het tekort aan vrijwilligers aldaar. De moeilijkheden bij het invullen van bestuursfuncties is minder oog voor. Kan het zijn dat dan een deel van het vrijwilligerswerk verdwijnt?

"Ja, dat is part of life. Daar kunnen we niets aan doen. Sommige clubs verdwijnen en dan gaan de leden en vrijwilligers wat anders doen."

Toch hoor je mensen vaak zeggen dat Nederland in zou storten zonder vrijwilligers...

"Definieer instorten. Ik denk dat deze universiteit gewoon door zou draaien, maar de sportverenigingen krijgen een serieus probleem. Ik denk ook dat de meeste basisscholen wel overeind blijven, maar het wordt wel minder leuk."

En al die overblijfouders dan die ervoor zorgen dat leerkrachten even hun lunch kunnen eten?

Als scholen het goed doen, zijn de ouders niet het primaire proces. Ik ben het niet aan het bagatelliseren, maar het is zo makkelijk om te zeggen dat er een tekort is. In de zorg wel, want we hebben überhaupt een tekort in de zorg. En besturen omdat het vaak gewoon niet leuk is om te doen en omdat organisaties er nog niet in zijn geslaagd om bestuurswerk te flexibiliseren."

Waarom noem je besturen niet leuk?

"Individualisering, technologie, vrouwen die gaan werken, al die ontwikkelingen hebben geen invloed gehad op het aantal vrijwilligers. Het vrijwilligerswerk heeft al die

trends weten te gebruiken en in te zetten. Behalve voor bestuurdersvrijwilligerswerk. Dat lijkt te zwaar werk omdat het te veel tijd kost, onder andere door regeldruk. De oplossingen die we voor het uitvoerend vrijwilligerswerk hebben gevonden, hebben alle 'negatieve' trends succesvol weten te pareren. Organisaties zijn er ontzettend goed in geworden om het vrijwilligerswerk plaats- en tijdsafhankelijk te maken, behalve voor het besturen, dat blijft vaak op dezelfde manier gaan."

Hoe kun je binnen de wereld van het besturen wel meer vrijwillige energie genereren denk je?

"Ik zou kiezen voor een klein kernbestuur dat probeert zo min mogelijk te doen. Ik zou leden en vrijwilligers uitdagen om met ideeën te komen. Hebben zij geen ideeën dan is er geen noodzaak voor iets nieuws. Hebben zij ideeën dan zijn er drie opties: het idee is echt heel slecht, als bestuur houden we dit tegen; het idee is echt waanzinnig goed, als bestuur gaan we dit oppakken; het is idee is leuk, ga je gang! En dan zou ik persoonlijk bijna altijd voor de derde optie kiezen. Zeg maar, de positie van de delegerende luie bestuurder" >>

LUCAS MEIJS is hoogleraar strategische filantropie en vrijwilligerswerk aan de Rotterdamse School of management van de Erasmus Universiteit. Met een passie voor de vrijwilliger staan zijn onderzoeken in het teken van het goed organiseren van vrijwilligerswerk zodat de tijd van die vrijwilliger niet verknald wordt. In zijn ogen is dat de zevende doodzonde.

“Vrijwilligerswerk gaat over ruimte voelen, niet per se over feitelijke tijd in je agenda.”

Wat zijn opvallende trends die je hebt waargenomen in vrijwilligerswerk in de afgelopen jaren?

“Er zijn twee belangrijke trends ontstaan: ten eerste, mensen gaan veel meer zelf spontaan vrijwilligerswerk organiseren. Dat is niet eenmalig maar met de denkwijze ‘ik kan dit zelf wel organiseren. Het gaat van organisatie naar zelf organiseren. Daardoor praten allerlei organisaties over een tekort aan vrijwilligers. Bijvoorbeeld atletiekverenigingen beginnen het moeilijker te krijgen. Wat ervoor in de plaats komt zijn kofferbak atletiekverenigingen waarbij mensen koffie in de kofferbak doen met een koekjes en dan met een stel vrienden in het bos gaan sprinten. Crisis in de Oekraïne betekent zelf in de auto stappen om dingen te regelen, en niet met Vluchtelingwerk samenwerken. Mensen zijn bang dat de organisatie alleen maar leidt tot gezeur. En, nog veel belangrijker: we zijn met zijn allen veel hoger opgeleid geraakt en de transactiekosten om vrijwilligerswerk te kunnen doen zijn ontzettend verlaagd in vergelijking met bijvoorbeeld 30 jaar geleden. Mensen weten zelf wel hoe ze een website moeten maken en acties op poten moeten zetten. Het levert dus heel veel gemopper van organisaties op over gebrek aan vrijwilligers, maar het is geen gebrek aan vrijwilligerswerk. Het tweede, beetje tegengesteld aan de vorige trend, daar zien we dus dat de manier om bij de vrijwillige energie te komen, verschuift. Van het individueel benaderen van mensen naar het benaderen van vrijwilligers via een tussen organisatie. Derde partijen worden steeds belangrijker. Denk aan het bedrijf met medewerkersvrijwilligerswerk of de school met maatschappelijke stage. Maar ook aan landelijke dagen zoals NLDoeit. De werving verplaatst. Deze twee trends verklaren voor een groot deel episodisch vrijwilligerswerk.

Trends is een lastig woord, vind ik. Ik definieer trends als ontwikkelingen die er wel zijn maar die nog niet per se zichtbaar hoeven te zijn. De trend van medewerkersvrijwilligerswerk is er bijvoorbeeld al jaren, maar stelt nog steeds niet heel veel voor. Maar, het is wel aan het groeien. Om het te nuanceren: als je kijkt naar het aantal vrijwilligers, is het een interessante trend. Maar als je kijkt naar het aantal uren, is het helaas nog steeds volstrekt oninteressant.”

Wanneer vind jij dat het dan wel interessant wordt?

“Als er duizenden mensen medewerkersvrijwilligerswerk doen, is dat best relevant, maar als ze maar vier uur per jaar in plaats van per week besteden dus veel minder. Dus het wordt interessant wanneer het totaal aantal uren stijgt.”

Nog iets wat je steeds vaker hoort: gratis geld. Als dat ingevoerd zou worden, wat gebeurt er dan met vrijwilligerswerk denk jij?

“Niks.”

Niks?! Dan hebben mensen er toch meer tijd voor?

“Nou, mensen zeggen wel altijd dat ze niet aan vrijwilligerswerk doen omdat ze tijd te kort hebben. Ik denk dat dit een sociaal wenselijk antwoord is. Het wil er bij mij niet in dat je niet een paar uur per week over hebt; de gemiddelde vrijwilliger is vier uur per week actief. Dan kijk je wat minder tv, denk ik dan. Het is niet mogelijk dat je tijd op is, alleen maar omdat je fulltime werkt. Het zou wel kunnen zijn dat wanneer armoede zou verdwijnen, dat meer mensen in hun hoofdruimte en ruimte hebben om vrijwilligerswerk te doen. Vrijwilligerswerk gaat over ruimte voelen, niet per se over feitelijke tijd in iemands agenda. Ik verwacht dat met de invoering van gratis geld het aantal uren omhooggaat dat mensen zich vrijwillig inzetten, maar niet het aantal personen. Het zou in elk geval goed zijn voor de zorg en besturen, want dat zijn dingen die meer tijd in beslag nemen.”

Vind jij eigenlijk dat mensen vrijwilligerswerk moeten doen?”

“Ik snap niet dat mensen het niet doen. Omdat het zo leuk is! Met mijn studenten voer ik het gesprek andersom. Nou, wil je het milieu redden, of de dieren? En dan zeg je: ‘Ik ga het niet doen als ik er niet voor betaald krijg.’ Stop dan met liegen dat je om die dieren geeft. Als je om de dieren geeft, moet het niet uitmaken of je ervoor betaald krijgt of niet. Passion rules the universe.”

Ik hoor jou niet zeggen dat de samenleving per se vrijwilligerswerk nodig heeft

“Ik denk dat mensen vrijwilligerswerk nodig hebben. Draai het eens om: dus we gaan

zeggen dat u ontzettend om dieren geeft, maar u mag alleen maar iets voor dieren doen als u ervoor betaald krijgt. Ik denk dat een heleboel mensen daar ontzettend ongelukkig van worden.”

Ondanks dat vrijwilligerswerk zo belangrijk lijkt voor de samenleving, voor haar welzijn zoals jij aangeeft, is er relatief weinig geld voor vrijwilligerswerk vanuit overheidswege. Waarom is dat denk jij?

“Ja, ik begrijp je vraag. Maar veel van de problemen die worden toegeschreven aan vrijwilligerswerk zijn de problemen van beroepskrachten. Geld is een probleem van beroepskrachten. Vrijwilligersorganisaties kunnen heel goed zonder geld. Of een beetje geld. En ja, je hebt echt wel coördinatoren nodig, maar er zijn ook onderzoeken die uitwijzen dat veel vrijwilligers niet graag onder een coördinator willen werken. ‘Ik heb mijn hele leven al een baas gehad,’ geven ze aan. Ik ga het zelf doen.”

Maar sommige vrijwilligers zoals die in de sociale basis, moeten wel opgeleid zijn. Dat kost toch geld?

“Ik weet niet of ze opgeleid moeten worden. Dat is een aanname. En de sociale basis gaat maar over een klein segment van het vrijwilligerswerk. Vaak is het zo dat coördinatoren niet in acht nemen hoe opgeleid vrijwilligers die bij hen komen in wezen al zijn. Ik ben een aantal jaren voorzitter geweest van een scouting club. Daar zat een dame die werkte met dove- en slechthorende kinderen. Scouting heeft een probleem dat er best wat drukke kinderen rondlopen. Maar voor deze vrouw was omgang met die kinderen een dagje uit. Voor haar konden er nog wel meer bij. Toen deze dame vertrok hadden we een groep kinderen die de rest van de vrijwilligers niet aankon. Twee jaar waren lastig en daarna was het doorgestroomd en opgelost. Ik snap dat beroepsgroepen hun eigen werk beschermen en geneigd zijn om te denken dat de vrijwilliger het niet kan, maar feitelijk is dat onjuist.”

Tot slot. Welke trends mogen we binnenkort verwachten in vrijwilligersland?

“Nou, de manier hoe we vrijwilligerswerk gaan definiëren wordt steeds meer een uitdaging. Een gedachte trend is bijvoorbeeld

dat politieke partijen afsterven en dat mensen niet meer aan politiek doen. Maar heb je ooit wel eens naar de snelweg gekeken in Den Haag? Heb je al die boeren gezien? Het spat uit elkaar van politiek vrijwilligerswerk. Onbetaald activisme is ook vrijwilligerswerk. Dan krijgen we wel een hele lastige trend voor wetenschappers en dat noemen we nano-vrijwilligerswerk. Wij vragen ons als wetenschappers af, hoe gaan we het noemen als mensen zes uur langer over een reis doen op weg naar vakantie omdat ze de trein nemen in plaats van auto of vliegtuig? Zou dat een vorm van

vrijwilligerswerk kunnen zijn? Als ik naar mijn studenten kijk, zijn nieuwe vormen van sociaal gedrag, of filantropie, geen vlees eten, de trein nemen, en meer van dat soort dingen. Dus heel vaak is iets 'niet doen', of juist extra veel moeite doen om iets op een andere manier te doen een nieuwe vorm van je sociaal inzetten. Maar hoe turf je 'niet doen'? Het gaat ook over afronden bij een kassa, dat die afrondent gegeven wordt aan het goede doel. Denk aan de visdeurbel. Het gaat erom dat het pro sociaal gedrag aan het verschuiven is. Vrijwilligerswerk wordt fluïde. Het wordt

lastiger om te zeggen 'vind ik het nog wel vrijwilligerswerk?' Als mensen echt bewust langer reizen om het milieu te sparen en daarvoor een vakantiedag extra opnemen op hun werk begint het wel heel dichtbij vrijwilligerswerk te komen. Misschien hebben we over twintig jaar wel vrijwilligersorganisaties die zeggen 'nou wij zijn van het milieu en wij bieden u milieuvriendelijke opties om ergens te komen en het kost alleen wat extra tijd. Maar als u dat doet bent u vrijwilliger bij ons. Omdat u bewust extra tijd opoffert'. ♡

Echt samenwerken tussen non-profit en bedrijf

Steeds vaker weten bedrijven en maatschappelijke organisaties elkaar te vinden met de vrijwillige inzet van medewerkers. Dat is ten eerste goed nieuws voor de samenleving, en het geeft bovendien veel voordelen voor beide partijen. Hoe ziet een succesvolle samenwerking eruit en waar begin je eigenlijk?

Voor een betekenisvolle samenwerking tussen bedrijven en non-profitorganisaties is het belangrijk dat er oog is voor de behoeften van beide partijen. Ze hebben namelijk elk hun reden om samen te willen werken. Voor bedrijven is het een manier om hun sociale verbondenheid vorm te geven en zorgt het onder andere voor teambuilding en kunnen medewerkers zich door vrijwilligerswerk ontwikkelen. Voor organisaties levert een goede match ook veel voordelen op, waaronder:

- Er wordt meer en actief bijgedragen aan hun maatschappelijke doel en de klussen en projecten worden geklaard
- Uitbreiding van het netwerk: niet alleen de medewerkers zelf maken kennis met de organisaties en praten erover, ook het bedrijf heeft een waardevol netwerk
- Kennis, kunde en ervaring die er mogelijk nog niet waren, worden daarmee door een goede samenwerking in huis gehaald
- Bedrijven bieden vaak een frisse blik op je organisatie die voor nieuwe inzichten kunnen zorgen

Het is belangrijk dat hetgeen bedrijven kunnen en willen geven aan maatschappelijke organisaties van waarde is voor de ontvangende partij. Ga daarom goed in gesprek om te zorgen dat het duidelijk is waar jullie bij gebaat zijn. En overleg ook wat de wensen en ambitie van het bedrijf zijn, zoals persoonlijke groei van medewerkers. Bedrijven willen graag een waardevolle bijdrage leveren, dus er is altijd sprake van wederkerigheid (of iets wat die lading dekt). In de 'impact circle' zie je hoe de afstemming van de verschillende behoeften van non-profitorganisaties, bedrijf en werknemers kan leiden tot een hoge impact.

Waar **begin** je?

STAP 1 Creëer draagvlak

Bespreek binnen je organisatie vooraf waarom je aan de slag wilt met bedrijven en wat het voor jullie organisatie kan betekenen.

STAP 2 Leer jezelf te pitchen

Om samen te werken met andere partijen is het fijn om de kernboodschap van jouw organisatie helder te hebben. Als jij goed kunt vertellen waar jullie voor staan en waarom je dat samen met een (beoogd) bedrijf wil realiseren, dan is de kans van slagen veel groter.

STAP 3 Informeer jezelf

Verdiep je in de adviezen, tips en tools over samenwerken met bedrijven en de waarde van medewerkersvrijwilligerswerk, zodat je een goed beeld krijgt waar je kunt starten. Bijvoorbeeld via Good Busy van NOV of andere initiatieven op dit gebied.

STAP 4 Netwerk in beeld brengen

Inventariseer en breng je huidige en gewenste (bedrijven) netwerk in beeld. Kijk waar jullie al connecties hebben en wie je kan helpen om met een bepaald bedrijf in contact te komen. Welk raakvlak hebben jullie en dat bedrijf?

STAP 5 Activiteiten in kaart brengen

Welke activiteiten zijn er al in jouw omgeving? Denk hierbij aan bijvoorbeeld een Beursvloer. Doe je al iets samen met bedrijven? En wat wil je gaan doen? Dat zijn goede vragen en helpen je om je kansen goed in beeld te krijgen.

STAP 6 Zoek samenwerking

Alleen het wiel uitvinden kost vaak veel tijd en moeite, terwijl er veel organisaties zijn die hierin juist gespecialiseerd zijn. Schakel bijvoorbeeld intermediairs op het gebied van Maatschappelijk Betrokken Ondernemen in en/of ga in gesprek met een vrijwilligerscentrale.

STAP 7 Maak een concreet plan

Een plan op papier helpt altijd en de meeste ingrediënten heb je in de stappen hiervoor al verzameld. Zoek een enthousiaste collega, begin klein en kies een haalbaar doel. Werk dat uit en daarbij aan de input uit de voorgaande stappen. Maak een plan waarin je mensen aan acties koppelt, zodat het echt concreet wordt. Meer informatie over de samenwerking tussen non-profits en bedrijven vind je bij de programma's Good Work (voor non-profits) en Good Busy (voor bedrijven) op nov.nl.

Wat is ...?

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen MBO gaat over activiteiten en investeringen die bedrijven doen in de (lokale) omgeving ten behoeve van specifieke doelgroepen of maatschappelijke doelen. Het gaat om samenwerking tussen bedrijven en non-profitorganisaties door het inzetten van hulp in de vorm van kennis en kunde, menskracht en middelen. Simpel gezegd is MBO de vrijwillige inzet van bedrijven om een steentje bij te dragen aan de samenleving door middel van het ondersteunen van non-profitorganisaties.

Medewerkersvrijwilligerswerk Vrijwillig inzetten door medewerkers van een bedrijf die hun tijd en kennis beschikbaar stellen voor non-profits. Dit kan eenmalig zijn of door een langdurige samenwerking. Het wordt ook wel employee volunteering genoemd.

Transformerend vrijwilligerswerk Deze term wordt gebruikt als de inzet zich behalve op de taak ook richt op de ervaring van iemand als mens en wat het met die persoon doet. Het kan inzichten veranderen over de wereld of over iemand zelf. Dat kan leiden tot een verandering van iemands houding en gedrag.

Skills-based of pro bono vrijwilligerswerk Vrijwillige inzet op basis van vaardigheden is een strategisch gekozen activiteit waarbij medewerkers werkgerelateerde vaardigheden inzetten en verwerven of ontwikkelen door zich vrijwillig in te zetten voor een non-profitorganisatie waar die vaardigheden nodig zijn.

Vier het leven

Anne van Kleef:

“Als medewerkers van een bedrijf echt voelen wat het betekent, dat is de kracht van ons verhaal.”

Als maatschappelijke organisatie vraag je niet alleen iets van samenwerkende bedrijven, maar breng je ook iets. Daar is Anne van Kleef, projectcoördinator bij de Stichting Vier het Leven, van overtuigd. “Denk niet alleen dat je afhankelijk bent van bedrijven, maar kijk ook naar de zinvolle bijdrage die jij kunt bieden.” Belangrijk is het om klein te beginnen volgens Anne. “Ik pleit er echt voor om klein te beginnen. Heb niet meteen de ambitie dat je bij het grootste bedrijf in je omgeving aan tafel zit, maar begin bijvoorbeeld met een kleine lokale organisatie. Zo is het voor jou en je collega’s ook haalbaar.” Een andere tip van Anne is: weet wat jij aan het bedrijf wil vragen. “Denk daar goed over na samen met je team, en ook de manier waarop je dit wil vragen. Pas je boodschap en vraag niet op elk bedrijf aan, want dat is veel te bewerkelijk. Volg hierin het plan dat

je samen hebt opgesteld. Luister goed wat het bedrijf wil én blijf tegelijkertijd bij je eigen kracht. En probeer, terwijl je goed luistert, om dat samen te brengen. Voor beide partijen moet er iets inzitten.” Om tot een duurzame relatie te komen is doorzettingsvermogen

nodig, is de ervaring van Anne. “Relaties aangaan met bedrijven is heel anders dan het aanvragen van een subsidie. Het vraagt veel tijd en energie om jezelf echt in de behoeften en wensen van bedrijven te verdiepen.” ♥

Taal doet meer

Roy Kreeftmeijer: “Door de inzet van bedrijfsvrijwilligers kunnen we beter onze missie volbrengen.”

Hoe verrijkend en waardevol het is als bedrijven zich inzetten voor een maatschappelijke organisatie, weet Roy Kreeftmeijer als geen ander. Toen hij nog bij een bedrijf werkte, ging hij zelf als vrijwilliger aan de slag. Nu werkt hij bij een maatschappelijke organisatie en ziet de andere kant. “ICM is het bedrijf waarmee we samenwerken. Ze helpen ons met mensen, munten en middelen. De medewerkers van Taal Doet Meer mogen er tegen kostprijs trainingen volgen, we krijgen een jaarlijkse donatie en werknemers van ICM zetten hun tijd in voor ons. Elke week gaat iemand van het bedrijf naar de bibliotheek in de wijk om voor te lezen aan een groep kinderen.” Roy ziet dat medewerkersvrijwilligerswerk steeds meer gaat leven in de maatschappij. Ook andere

bedrijven in Utrecht zijn intussen betrokken bij het voorlezen. “Op meerdere locaties van de bibliotheek zijn medewerkers van die bedrijven aan het lezen. Dat is toch geweldig? Ook lopen er vele maatjestrategieën, zoals die ik zelf destijds deed. En iets

heel anders was een consultancybureau dat pro bono een MT-traject met ons deed. Daar kunnen wij als organisatie verder van professionaliseren, net zoals met de trainingen van ICM, dus daarvoor ben ik ze heel dankbaar.” ♥

Laila Ait Baali, directeur Vereniging NOV:

Het is makkelijk leren van vrijwilligers, als iemand je erop wijst

Per 1 maart heb ik het stokje overgenomen van Joost van Alkemade als directeur van Vereniging NOV, de vereniging van het vrijwilligerswerk in Nederland. Ik kom van een internationaal ledenplatform dat zich richt op organisaties die zich inzetten voor vrouwenrechten, gendergelijkheid en versterking van sociale cohesie. Dat is goed, keihard werk, mensenwerk. Ik zie dat mensen bij mij in de wijk ook zoeken naar sociale binding. Ik zie dat eigenlijk overal, ook in de Tweede Kamer, bij wijze van spreken. En dat de verharding lijkt toe te nemen, gaat mij aan het hart. Gelukkig zijn er ook hoopvolle ontwikkelingen.

Ik zie ontzettend mooie initiatieven die zich inzetten voor het samenleven. Kijk alleen al

naar de aanmeldingen en genomineerden van de Nationale Vrijwilligersprijzen. Dit zijn initiatieven die ontzettend waardevol zijn en vaak in de luwte belangrijk werk verzetten. Ze zorgen voor verbinding en sterke gemeenschappen. In tijden waarin mensen soms recht tegenover elkaar staan, laten zij zien dat het ook samen kan, ongeacht je culturele achtergrond, leeftijd, ervaring of persoonlijke situatie. Of het je nu voor de wind gaat of juist niet. Zij bieden een platform waarop mensen interesses en doelen delen, elkaar ontmoeten, relaties opbouwen en een gevoel van gemeenschap versterken.

Vrijwilligers leren ons om te geven om anderen én om onze omgeving. Je hoeft

alleen maar naar ze te kijken en het ze na te doen, mee te doen. Kortstondig even jezelf opzijzetten en iets doen voor een ander, voor de natuur of de cultuur. Echt iets doen. Daar wordt iedereen gelukkig van, ook jij als (toekomstige) vrijwilliger.

Ik zie ernaar uit om samen met de leden en partners aan dit geluk bij te dragen en ik vind het zeer eervol dat we je via de vrijwilligersprijzen mogen wijzen op Hoopheggen, Museum Eicas, Scouting De Spoorzoekers, Zuidoost Zorg, Voetbalvereniging SEP en Broodje Aap & Linke Soep! Bij het verschijnen van dit blad, heb ik ze ook nog eens live mogen ontmoeten. Ik ben benieuwd waar jij ons bij de volgende editie van de Nationale Vrijwilligersprijzen op gaat wijzen. ♥

De Nationale Postcode Loterij

Al ruim 11 jaar werken de Nationale Postcode Loterij en de Nationale Vrijwilligersprijzen samen. Dankzij de Postcode Loterij kunnen we elk jaar tientallen organisaties in Nederland verblijden met het prijzengeld dat er met de vrijwilligersprijzen te winnen is.

De missie **echt** ervaren

Bij de Postcode Loterij zien we hoe belangrijk vrijwilligers zijn voor de goede doelen die we steunen. Daarom bieden we onze medewerkers de mogelijkheid om drie dagen per jaar vrijwilligerswerk te doen tijdens werktijd. Een van onze collega's die gebruik maakt van deze arbeidsvoorwaarde is Merlyn Ooms, werkzaam bij de afdeling Goede Doelen.

Als 'boswachter' bij IVN Natuureducatie laat Merlyn zes keer per jaar kinderen kennismaken met de natuur. Merlyns passie voor dit onderwerp komt voort uit haar eigen jeugdervaringen. "Ik ben opgegroeid op

het platteland en in de bossen rond Hilvarrenbeek. Daar kon ik mijn energie kwijt, mij motorisch ontwikkelen en is buiten zijn een soort therapie geworden."

Door haar inzet hoopt Merlyn de band tussen kinderen en natuur te versterken, maar ook bij te dragen aan hun welzijn en ontwikkeling. "Bij de kinderen signaleer ik dat zij weinig bewegen en tegen gezondheidsproblemen aanlopen, zoals overgewicht en angst." vertelt zij, "Zodra ze wat langer in de natuur zijn, zie je dat hun zelfvertrouwen groeit. Ze durven beestjes over hun arm te laten lopen en willen niet meer naar huis!"

Veel van de kinderen die Merlyn begeleidt, komen uit kansarme gezinnen. Dat brengt soms lastige situaties met zich mee. "Ik heb regelmatig meegemaakt dat kinderen uit

mijn groepjes 's ochtends niet hebben ontbeten. Ik neem nu voor de zekerheid maar een zak fruit mee, maar vind dat best lastig om mee om te gaan."

"Die lachende gezichtjes aan het einde van de dag zijn ontzettend waardevol. Het levert mij veel plezier op dat ik een kleine bijdrage kan geven aan iemands leven." En dat plezier ervaren andere collega's ook, merkt Merlyn. "We doen ons werk bij de Loterij om geld op te halen voor onze goededoelenspartners. Onze partners delen veel over hoe zij met onze steun het verschil kunnen maken. Dat gebeurt meestal op kantoor met een lezing of via Intranet. Dagen zoals deze zorgen ervoor dat we een extra steentje bij kunnen dragen en onze missie echt kunnen ervaren. Dat maakt nog meer impact." ♥

Quinty Trustfull, ambassadeur van de Nationale Postcode Loterij, presenteert dit jaar de uitreiking van de Nationale Vrijwilligersprijzen. Ondanks haar drukke bestaan is ze ook vrijwilliger én was er even tijd voor een paar vragen.

Wat betekent 'echt' voor jou?

"Echt betekent heel veel voor mij. Ik vind dat dingen 'echt' zou moeten zijn. Of het gaat om gevoel, of de intentie van iemand. Je kunt het zo breed trekken als je wil. Ik hou niet van geveinsd of toneelstukjes. Ik hou van echt."

Wat is jouw eigen ervaring met vrijwilligerswerk?

"Best wel veel eigenlijk. Dat begon al op de sportclubjes van de kinderen. Bij de hockey stond ik achter de bar met hockeyfeesten. Ik was ook manager van het hockeyteam, ze speelden de hoogste klasse, landelijk. Dat betekende toernooien regelen, trainingskampen organiseren, de trainingspakken via een sponsor regelen. Na elke wedstrijd schreef ik een uitgebreid artikel en stond ik zelfs bekend als razende reporter."

"Ook doe ik al 20 jaar vrijwilligerswerk voor Pink Ribbon en voor Stichting DaDa die zich

inzetten voor voor chronisch zieke kinderen tot en met 18 jaar. Ik presenteer evenementen en deel speelgoed uit in kinderverzorgingshuizen. We brengen dan zoveel speelgoed, dat ze er wel een jaar mee kunnen doen."

"Voor Pink Ribbon doe ik van alles. Écht vrijwillig. Daarmee bedoel ik dat ik niet wil dat er kosten gemaakt worden voor mij. Ik betaal mijn eigen reiskosten en lunch. Ik vind het anders niet transparant. Ik doe het vanuit mezelf, vanuit m'n hart. Je bent op deze aardbol en als je de kans hebt om iemand te helpen dan moet je dat doen. Zeker als je met dat voorbeeld andere mensen kunt bereiken."

Wat vind je het mooiste aan de wereld van vrijwilligers?

"Dat het vanuit het hart gaat. Dat het mensen zijn die zich belangeloos inzet-

ten voor een ander. Bij het tv-programma Koffietijd hadden we altijd het item 'vrijwilliger van het jaar'. Dan merk je dat Nederland niet zou kunnen functioneren zonder vrijwilligers. En de goede doelen die ik bezoek voor de Postcode Loterij zouden niet kunnen bestaan zonder vrijwilligers. Vrijwilligers zijn van levensbelang voor de samenleving."

Vaak hoor je dat vrijwilligers zelf niet graag in de spotlight staan. En dat is nou net wat de mensen die je op het podium krijgt, wel overkomt... wat wil je kwijt aan ze?

"Dat ze zich een jaar lang hebben ingezet voor anderen. En dat je op het moment dat je zelf even in de spotlight wordt gezet daar lekker van moet en mag genieten. Omdat je het verdient!" ♥

Quinty Trustfull

Wij zijn Vereniging NOV

Een greep uit het aanbod van onze activiteiten

#Meedoen

#Meedoen is het programma waarin nieuwkomers die op asielzoekerscentra verblijven, zich via vrijwilligerswerk kunnen engageren of deelnemen aan activiteiten. Door mee te doen leren nieuwkomers de taal beter kennen, bouwen een onmisbaar netwerk op en maken kennis met gebruiken en gewoonten. Door het doen van vrijwilligerswerk of hun deelname aan activiteiten op of buiten het asielzoekerscentrum leveren zij een positieve bijdrage aan hun eigen participatie en integratie in Nederland. Op 38 asielzoekerscentra verspreid over het gehele land zijn Meedoenbalies te vinden, waar gedreven professionals van vrijwilligerscentrales en welzijnsorganisaties samenwerken met het COA. Nieuwkomers worden geïnformeerd en gestimuleerd om vrijwilligerswerk te doen en maatschappelijke organisaties worden, waar nodig, begeleid in het bieden van vrijwilligerswerk aan nieuwkomers. Jaarlijks worden er meer dan 10.000 maal succesvolle matches gemaakt bij #Meedoen. #Meedoen wordt vanuit Vereniging NOV als programma begeleid. NOV verkrijgt hiertoe middelen vanuit het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. #Meedoen is een succesprogramma sinds 2015. Het enthousiasme van nieuwkomers, betrokken vrijwilligers, maatschappelijke organisaties is aanstekelijk. Steeds meer gemeenten die nieuwkomers binnen hun gemeentegrenzen onderdak bieden, zien de waarde en betekenis van vrijwilligerswerk met en door nieuwkomers.

Adam van Bergeijk
a.vanbergeijk@nov.nl

Sociale basis: van zorg naar vrijwillige inzet

De zorgkosten stijgen en blijven de komende jaren stijgen. De overheid zet daarom in op preventieve maatregelen via o.a. het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Een belangrijk onderdeel van GALA is het versterken van de sociale basis. Vrijwillige inzet is een belangrijke component in de sociale basis. Zoveel voorzieningen bestaan al dankzij vrijwilligers die zich structureel of tijdelijk inzetten voor elkaar om zo de samenleving een stukje mooier te maken.

Het is voor gemeenten daarom van belang om de focus te leggen op het zichtbaar maken en faciliteren van het bestaande vrijwilligerswerk. Vrijwilligerscentrales en steunpunten kunnen lokaal een centrale rol pakken als aanjager en belangenbehartiger. Zij hebben een beeld van vrijwilligersinitiatieven in hun gemeente.

Vereniging NOV zet zich in om zowel gemeenten als vrijwilligerscentrales hierin te informeren en ondersteunen.

Edith Starrevelt
e.starrevelt@nov.nl

Bestuurders Centraal

Vereniging NOV werkt met haar leden aan lokale communities waar vrijwillig bestuurders, maatschappelijk betrokken ondernemers, coaches en overheid samenwerken om besturen leuker, ondernemender en makkelijker te maken. Ondersteund door communitymanagers van lokale vrijwilligerscentrales. Samenwerken kan veel opleveren. Misschien kun organisaties samen een accommodatie wél betalen. Of samen een veel leuker evenement organiseren, met meer vrijwilligers. Misschien heeft iemand anders een vrijwilliger die veel van vergunningen af weet, terwijl jouw organisatie de ander kan helpen met sociale media. Het netwerk kan meer dan je denkt!

Mark Molenaar
m.molenaar@nov.nl

Geef jongeren en maatschappelijke organisaties toegang tot een nieuwe ervaring

Maatschappelijke Diensttijd (MDT) biedt jongeren tussen 12 en 30 jaar de kans om hun talenten te ontwikkelen, nieuwe mensen te ontmoeten en iets te doen voor anderen of de samenleving. Activiteiten variëren van zeillessen geven aan mensen met een beperking tot het ontwikkelen van een voorstelling over een maatschappelijk thema. Door jongeren te stimuleren vanuit hun interesses, ervaren zij dat hun bijdrage aan de samenleving ertoe doet. MDT bereikt ook jongeren die anders geen vrijwilligerswerk zouden doen. Meer dan 100.000 jongeren hebben al geprofiteerd van MDT, gesteund door een groeiend netwerk van voornamelijk maatschappelijke organisaties die vaak afhankelijk zijn van vrijwilligers.

Aranka van vereniging NOV vinden het geweldig om aan MDT te werken. "We werken graag aan een ecosysteem waarin jongeren tot volle bloei kunnen komen. MDT is een uitstekend middel om organisaties kennis en ervaring te bieden over het vinden en betrekken van jongeren voor vrijwillige inzet."

Aranka Verheugd
a.verheugd@nov.nl

Good Busy

Bedrijven die willen beginnen met medewerkersvrijwilligerswerk of daar een stap verder in willen zetten kunnen terecht bij het programma Good Busy van Vereniging NOV. Good Busy is namelijk dé inspiratieplek voor betrokken bedrijven die door medewerkersvrijwilligerswerk hun samenleving versterken.

Medewerkersvrijwilligerswerk is voor bedrijven een troef om sociale ambitie om te zetten in impactvolle actie. En het mooie is dat die impact vaak veel groter is dan de meeste mensen weten. Het heeft niet alleen impact op de samenleving, maar zeker ook op de betrokken medewerkers en het bedrijf zelf. Maar hoe pak je dat dan aan als bedrijf? Good Busy laat bijvoorbeeld regelmatig ondernemers aan het woord die vertellen hoe zij vrijwilligerswerk met hun bedrijf aanpakken. Het programma biedt bovendien handige tools om jouw bedrijf te helpen hiermee zelf aan de slag te gaan, deelt kennis en onderzoek uit binnen- en buitenland en brengt bedrijven bij elkaar om van elkaar te leren en met elkaar te delen.

Het team van Good Busy inspireert je graag en nodigt alle bedrijven uit om met medewerkersvrijwilligerswerk een volgende stap te zetten op weg naar een betekenisvolle toekomst.

www.goodbusy.nu

Samen Ouder Worden

'Het is cruciaal om anders te (gaan) kijken naar ouderen en ouder worden. Niet als last en lastig, maar als potentieel en van waarde. Door op een andere manier naar zichzelf te kijken, ontdekken ouderen nieuwe of andere mogelijkheden om hun leven in te richten'. Aan het woord programmamanager Petra van Loon van het NOV programma Samen Ouder Worden. 'Ouderen zijn onze bron. Zo zien we dat ouderen die meer in verbinding staan met netwerken en gemeenschappen in hun dagelijkse leefomgeving minder afhankelijk zijn van zorg. Ook levert vrijwillige inzet door en voor ouderen een positieve bijdrage'.

Wat wil het programma bereiken?

Naast het bevorderen van gezondheid en welzijn willen we een samenleving die voorbereid is op een ouder wordende bevolking die langer in hun eigen omgeving blijft wonen en minder snel een beroep hoeft te doen (op zwaardere vormen van) ondersteuning en zorg. Een belangrijk onderdeel van Samen Ouder Worden is kennisdeling en kennisontwikkeling. De opbrengsten, waaronder materialen en kennisdossiers, worden actief gedeeld met het sociaal domein en de zorg.

Petra van Loon
p.vanloon@samenuouderworden.nl

Van echtheid tot

toekomstdromen

een diepgaand gesprek met Joost van Alkemade

Joost van Alkemade was tussen 2015 en 2024 directeur van Vereniging NOV. In april gaf hij het stokje door aan Laila Ait Baali. Op de valreep nog een mooi gesprek over echtheid, binnenkanten en diepste drijfveren en natuurlijk vrijwilligerswerk.

Wat is echt voor jou?

Echt is dat het straight, eerlijk, recht voor z'n raap oprecht is, daar waar het om gaat. Iets niet verpakken, niet mooier maken dan dat het is.

Wanneer merk je dat iets echt is?

Het woord authentiek komt voorbij in mijn hoofd. Dat je voelt dat er contact is als het gaat om een persoon. Dat er wederzijds contact is, dat die ander ook merkt dat jij er bent. Als het over producten gaat, komt je kritische consumentenblik erbij. En vraag je je af 'word ik hier nou gefleest'? Het tegengestelde van echt is buitenkant. Echt gaat over de binnenkant.

Wat zou de binnenkant van vrijwilligerswerk zijn?

De binnenkant is dat je ook jezelf in de activiteit hebt kunnen geven. En dat dat beantwoord is in dat wat je gedaan hebt in het plezier met elkaar, en wat ik hier mogelijk heb gemaakt. Het gaat weer over verbinding.

Vrijwilligerswerk gaat voor mij altijd over in verbinding staan en relaties. En je doet het omdat je het leuk vindt.

Wat drijft jou ten diepste? En hoe heeft NOV daarvan mogen genieten denk jij?

Ik denk dat ik zowel in mijn leidinggevende rol als in mijn vrijwilligerswerk bezig ben met mensen kansen geven. Dat zit in het anders kijken naar mensen die je aanneemt.

Als vrijwilliger ben ik bijvoorbeeld maatje voor iemand met een licht verstandelijke beperking. Met hem sta ik samen op een stembureau voor de Europese verkiezingen straks weer. En hij kan dat vrijwilligerswerk doen op het stembureau omdat ik maatje ben. We genieten daar alle twee van.

Mensen kansen geven gaat over vertrouwen geven, niet ongelimiteerd van ga je gang. Maar dat je in potentie iemand de kans geeft. Ik vind ook dat mensen in vrijwilligersfuncties soms veel verantwoordelijkheid aankunnen dan dat zij krijgen in hun betaalde baan. Ja, soms ga je op je bek daarmee. Maar in de meeste gevallen niet. In je werk ben je bijvoorbeeld geautoriseerd om tot een bedrag van 5000 euro facturen goed te keuren. Maar diezelfde werknemer is in zijn vrije tijd penningmeester van een vereniging waar ze voor acht ton verantwoor-

energie zitten. Je bent meer dan iemand die alleen maar wacht en wacht. Dat zit ook in Samen ouder Worden. Ja, ouderen zijn kwetsbaar en hebben hulp nodig én daarnaast hebben ouderen óverwaarde! We praten over dubbele vergrijzing en het zorginfarct waardoor ouderen worden gezien als kosten- en lastpost.

In mijn jeugd was ik lid van Scouting. Al vrij snel kreeg ik de rol als leider. Met kinderen in de leeftijd van 11 tot en met 16 jaar als leeftijdsgroep. Het was een behoorlijk diverse groep. Sommigen liepen vast in hun

“Vrijwilligerswerk gaat voor mij altijd over in verbinding staan en relaties.”

delijkheid dragen. In het vrijwilligerswerk is er zoveel meer ruimte om te laten zien wat je kunt. Er zit minder risico aan omdat het met meerdere mensen samen wordt gedragen. Je zet niet dubbel mensen op een betaalde functie.

Ik denk ook dat we daarom met NOV zoveel plezier beleven aan een programma als hashtagmeedoen. Vluchtelingen zitten zich dood te vervelen op de AZC's terwijl ze ook ongelooflijk graag iets terug willen kunnen geven aan de Nederlandse samenleving. Mensen willen niet alleen in die afhankelijke

gezin. Je was er voor elkaar. Iemand werd niet aangekeken op achtergrond of kleding. Dat heeft me veel ervaring gegeven hoe belangrijk het is om iedereen te zien zoals die is?

Hoe doe je dat dan? Is daar een handleiding voor?

Dat je niet veel gek vindt. Je oordeel uitspreken, om te kijken naar iemand. In Soesterhof, in die leefgemeenschap waar ik woon, doe ik precies hetzelfde. Soms stoor je je aan iemand en denk je 'oh god toch niet weer he'. We verschillen nou eenmaal. Hoe kun je je >>

“Ik heb een broertje dood aan drie- of vier jaren plannen maken. Alsof de wereld maakbaar is.”

zelf terugroepen en opnieuw luisteren naar iemand? Hoe kan ik achterhalen waarom dit zo belangrijk voor diegene is.

Wat is nou echt NOV voor jou?

Toch een beetje ‘de Gideonsbende’ die ten strijde trekt om dat vrijwilligerswerk meer op de kaart te zetten en de goede kansen te geven en niet proportionele wet- en regelgeving te voorkomen. Dat het hogerop de beleidsagenda’s gaat staan. En dat we dat niet alleen maar roepen naar de overheid maar daar als sector zelf ook actief stappen in zetten om aantrekkelijk te zijn. Ik heb een broertje dood aan drie- of vier jaren plannen maken. Alsof de wereld maakbaar is. Ik heb dat gelukkig telkens kunnen voorkomen. Maak gewoon de goede keuzes in het hier en nu. Hoe blijf je in contact met hoe een werkelijkheid zich ontwikkelt? Natuurlijk heb je richting en visie nodig, maar niet een gedetailleerd uitgeschreven spoorboekje.

Wat heb je het moeilijkst gevonden in de afgelopen 9 jaar? Waar ben je nou het meest tegen aan gelopen?

De samenwerking met het ministerie heb ik op heel veel momenten ervaren als een echte partnership. Samen staan voor hetzelfde doel: zorgen dat het vrijwilligerswerk een stevige sector blijft. Ik heb ook veel momenten ervaren waarin je niet serieus werd genomen en werden afspraken niet nagekomen. Waarin we na afstemming eerder wel subsidieverhoging konden aanvragen en dat twee keer werd teruggedraaid. Dan word je heen en weer gejooid in de afhankelijkheid die je van een financier hebt. Ook het afwachten hoe de wind gaat waaien na een bewindswissel. Je voelt je enigszins machteloos omdat het onduidelijk is waarom er anders besloten werd. Ik denk dat heel veel vrijwilligersorganisaties die in een subsidierelatie zitten met een overheid, dit gevoel zullen herkennen.

Wie was in het veld de fijnste samenwerkingspartner en waarom?

Samen met het NOV netwerk van vrijwilligersorganisaties in welzijn en zorg, zijn we nu bezig met het organiseren van een congres over de gelijkwaardigheid in de samenwerking tussen de beroepsmatige zorg en mantelzorgers en vrijwilligers. Dit was op 14 mei met veel verschillende partners. Daar zat ook Mantelzorg NL, RVS en VWS samen met ons in. Daarin merk je dat we voor dezelfde bedoeling gaan en is de samenwerking heel fijn.

Hoe heb je vrijwilligersland zien veranderen door de jaren?

Aan de ene kant verandert er veel en aan de andere kant gewoon ontzettend weinig. We denken dat er al snel van alles verandert. Maar als het gaat om waarden zoals liefde, er zijn voor de ander, dan verandert er weinig. Dat zie ik ook in vrijwilligerswerk. We weten dat mensen minder lang bij organisaties blijven. Waar ik me over verbaas, is dat in een sportvereniging de inzet van ouders niet meer vanzelfsprekend is. Iedereen is druk. Vooral met zichzelf misschien. Kijk naar het thema dierenwelzijn, dan zie je mensen eindeloos nadenken over hoe je een zak kunt maken waarmee je een zwaan kan redden. Dat is ook het vrijwilligerswerk. Daar is niks aan veranderd ten opzichte van 40 jaar geleden. Het is meer de moderniteit waarin we de dingen net iets anders kunnen organiseren.

Wat zie je als jouw persoonlijke succes?

Ik kende NOV toen ikzelf bij SVM, stichting vrijwilligersmanagement, werkte, vanaf 2000. NOV had toen 36 medewerkers en in de fusie organisatie Civic met NOV en SVM samen waren het er 75. En toen ik in 2015 bij NOV begon was het een formatie van 5 mensen. Daarin heb ik een stukje kunnen terugveroveren, om veel breder het vrijwilli-

gerswerk te versterken. Het is wel gelukt om NOV meer en breder op de kaart te zetten. En daarmee echt het punt in Nederland te worden waar alles rond vrijwilligerswerk te vinden is.

Wat zou je de samenleving gunnen komende jaren?

Dat de economie weer een middel is en niet een doel in zichzelf wanneer het gaat om groei. Een mooie spreuk van Loesje is: ‘wanneer gaan we van marktgerichtheid naar mensgerichtheid?’. Die gebruik ik regelmatig als laatste dia in een presentatie. We zitten zo in het monetaire. Economie is onze god geworden. We moeten als mensen echt weer centraal komen te staan. In een gezonde leefwereld, gezond klimaat in het kunnen mogen ontvangen van vluchtelingen. De menselijke maat. Dat gun ik mij en iedereen en mijn kinderen en kleinkinderen.

Wat ga je nu doen?

Nou in september gaan we met de boot vanaf Denemarken naar IJsland. En we gaan voor het eerst naar het Oerol Festival. Dat kon eerder nooit vanwege werk. En over anderhalve week zit ik bij de Kamer van Koophandel om Van Alkemade Adviesbureau in het leven te roepen. Ik ga alleen maar met leuke mensen en voor maatschappelijke organisaties adviseren. Dus ik ga ook nee zeggen tegen dingen. Ik ga niet in besturen zitten. Even niet papier en vergaderen. Maar met mensen die zich echt willen verdiepen in iets. ♥

